
VÁLASZTÁSI FÜZETEK

217.

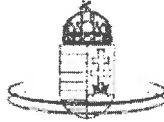
TÁJÉKOZTATÓ

a jelöltek és jelölő szervezetek részére
a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek
2024. évi választásának fontosabb szabályairól

VÁLASZTÁSI FÜZETEK
217.

TÁJÉKOZTATÓ

**a jelöltek és jelölő szervezetek részére
a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek
2024. évi választásának fontosabb szabályairól**

NEMZETI VÁLASZTÁSI IRODA

A „Választási füzetek” című sorozat szerkesztője:

DR. NAGY ATTILA

a Nemzeti Választási Iroda elnöke

Összeállította:

dr. Jackli Tamás

dr. Wiedemann János

Lektorálta:

Dr. Nagy Attila

Felelős kiadó:

Dr. Nagy Attila

Kiadó:

Nemzeti Választási Iroda

1054 Budapest, Alkotmány u. 3.

ISSN: 1788-411X

TARTALOMJEGYZÉK

1 A VÁLASZTÁSOK JOGI HÁTTERE ÉS A VÁLASZTÁSI RENDSZER FELÉPÍTÉSE	5
1.1. A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásának szabályait tartalmazó joganyag.....	5
1.2. A választójog.....	5
1.3. A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásának rendszere.....	6
1.3.1. Települési önkormányzati képviselők választása a 10 000 vagy ennél kevesebb lakosú településeken.....	6
1.3.1.1. Választókerület.....	6
1.3.1.2. A választási eredmény megállapítása.....	7
1.3.2. Települési önkormányzati képviselők választása a 10 000-nél több lakosú településeken és a fővárosi kerületekben.....	7
1.3.2.1. Választókerület.....	7
1.3.2.2. A választási eredmény megállapítása.....	7
1.3.3. A fővárosi közgyűlés tagjainak választása.....	8
1.3.3.1. Választókerület.....	8
1.3.3.2. A választási eredmény megállapítása.....	8
1.3.4. A vármegyei közgyűlés tagjainak választása.....	8
1.3.4.1. Választókerület.....	8
1.3.4.2. A választási eredmény megállapítása.....	8
1.3.5. A polgármester, főpolgármester választása.....	9
1.3.5.1. Választókerület.....	9
1.3.5.2. A választási eredmény megállapítása.....	9
1.4. A nemzetiségi jelölt.....	9
2 JELÖLŐ SZERVEZETEK BEJELENTÉSÉVEL, JELÖLTAJÁNLISSAL, JELÖLT- ÉS LISTAÁLLÍTÁSSAL KAPCSOLATOS TUDNIVALÓK	10
2.1. A jelölő szervezet nyilvántartásba vétele.....	10
2.2. A jelöltek, listák állításának feltételei.....	12
2.2.1. Egyéni jelöltállítás feltételei.....	12
2.2.2. (Fő)polgármester állítás feltételei.....	12
2.2.3. Listaállítás feltételei.....	12
2.3. Ajánlás.....	13
2.3.1. Az ajánlóív igénylése.....	13
2.3.1.1. Az igénylés fogadása.....	13
2.3.1.2. Az elfogadható jelölések.....	14
2.3.1.3. A jelölt névhasználata.....	15
2.3.2. Az ajánlóív kiadása.....	15
2.3.3. Az ajánlás.....	16
2.3.4. A képviselő-, illetve (fő)polgármester jelölt és a fővárosi- és vármegyei lista bejelentése.....	17
2.3.5. Az ajánlások ellenőrzése.....	18
2.3.6. Kompenzációs lista bejelentése.....	19
2.3.7. Fővárosi lista bejelentése.....	19
2.3.8. Listákra vonatkozó közös szabályok.....	19
2.4. A jelölt és a lista nyilvántartásba vétele.....	20
2.4.1. A jelölő szervezetek, jelöltek és listák nyilvántartása.....	20
2.4.2. A jelölt kiesése.....	20
2.4.3. A lista kiesése.....	20
3 A VÁLASZTÁSI KAMPÁNY ORSZÁGOS ÉS HELYI ESZKÖZEI	22
3.1. A választási kampányidőszak.....	22
3.2. A kampánytevékenység.....	22
3.3. A kampány eszközei.....	23
3.3.1. A plakát.....	23

3.3.2. A választási gyűlés	24
3.3.3. Politikai reklám	25
3.3.3.1. A politikai reklám fogalma	25
3.3.3.2. A politikai reklám közzététele - általános szabályok	25
3.3.3.3. Az országos műsorszolgáltatók által közzétett politikai reklám	25
3.3.3.4. Helyi, körzeti műsorszolgáltatók által közzétett politikai reklám	26
3.3.4. Politikai hirdetés	26
3.3.5. A média és a sajtó műsorszámainak szerkesztésével kapcsolatos előírások	27
3.3.6. Közvetlen politikai kampány	28
3.3.7. Személyes meggyőzés	28
3.3.7.1. A személyes meggyőzés módszerei	28
3.3.7.2. A személyes meggyőzés céljai	29
3.3.7.3. A személyes meggyőzéshez használt eszközök	29
3.3.7.4. A személyes meggyőzés és ideje	29
3.3.7.5. Személyes meggyőzés közterületen	29
3.3.7.6. Személyes meggyőzés közforgalom céljára megnyitott magánterületen	29
3.3.7.7. Személyes meggyőzés magánterületen	30
3.4. Közvélemény-kutatás	30
3.5. Tiltott kampánytevékenység	30
3.5.1. Mozgóurna igénylésére és a szavazóhelyiséghez történő szállításra való nyilvános felhívás, továbbá szavazóhelyiséghez történő autóbuszos szállítás	30
3.5.2. Relatív területi kampánytilalom	31
3.5.3. Szavazás napján választási gyűlés tartása	31
3.5.4. Szavazás napján politikai reklám közzététele	32
3.5.5. Az EXIT POLL Közvélemény-kutatás eredményének közzététele a szavazás napján a szavazás befejezéséig	32
3.6. Adatszolgáltatás a névjegyzékből	32
4. JOGORVOSLATOK	34
4.1. Jogorvoslatok általában	34
4.1.1. Jogorvoslatok fajtái	34
4.1.2. Jogorvoslati határidők	34
4.2. A KIFOGÁS	34
4.2.1. A kifogás benyújtása	34
4.2.2. Ítélt dolog	35
4.2.3. A kifogás elbírálása	35
4.2.3.1. Érdemi vizsgálat nélküli elutasítás	36
4.2.3.2. Érdemi döntés a kifogásról	36
4.3. A FELLEBBEZÉS	37
4.4. SPECIÁLIS JOGORVOSLATOK	37
4.4.1. Szavazókörök kialakításával és felülvizsgálatával kapcsolatos jogorvoslatok	37
4.4.2. Névjegyzékkel kapcsolatos jogorvoslat	38
4.4.3. Jelöltek sorrendje elleni jogorvoslat	38
4.4.4. Szavazólap adattartalmának jóváhagyása elleni jogorvoslat	38
4.4.5. Választás eredménye elleni jogorvoslat	38
4.4.6. Jogorvoslat a választási szerv hallgatása miatt	39
4.4.7. A média kampányban való részvételével kapcsolatos jogorvoslat	39
4.4.8. A választási iroda tevékenységével kapcsolatos jogorvoslat	40
4.5. BÍRSÁG KISZABÁSA	40
4.5.1. Bíróság kiszabása az ajánlóívek visszaadási kötelezettségének megszegése miatt	40
4.5.2. Bíróság kiszabása a kampányszabályok megsértése, valamint a névjegyzéki adatszolgáltatás adatainak megsemmisítésével kapcsolatos kötelezettség elmulasztása miatt	40
4.5.3. Bíróság kiszabása a médiakampány szabályainak megsértése miatt	40
5. ELÉRHETŐSÉGEK	41

1.1 A HELYI ÖNKORMÁNYZATI KÉPVISELŐK ÉS POLGÁRMESTEREK VÁLASZTÁSÁNAK SZABÁLYAIT TARTALMAZÓ JOGANYAG

1. Magyarország Alaptörvénye, amely megfogalmazza a népképviselési demokrácia alapelvét, szabályozza a választójogosultság mint alapvető politikai jog feltételeit, meghatározza a választások alapelveit, és a választás kitűzésének legalapvetőbb szabályait.
2. A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló 2010. évi L. törvény (a továbbiakban: Övjt.), amely a választások anyagi jogi szabályait tartalmazza, meghatározva a választási rendszer felépítését, elemeit, a mandátumkiosztás módját és az eredmény megállapításának szabályait, valamint rendelkezést tartalmaz az időközi választás megtartására vonatkozóan.
3. A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.), amely a választási eljárási jog elemeinek szabályait rögzíti.
4. vonatkozó miniszteri rendeletek

1.2 A VÁLASZTÓJOG

Az Alaptörvény XXIII. cikke politikai alapjogként határozza meg a választójogot, mely szerint

- minden nagykorú magyar állampolgárnak, valamint
- az Európai Unió más tagállama magyarországi lakóhellyel rendelkező nagykorú állampolgárának

joga van ahhoz, hogy a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán *választó (aktív választójog) és választható (passzív választójog) legyen* [XXIII. cikk (1)-(2) bekezdés].

A választói jog két legfontosabb részjogosítványa, hogy az adott választópolgár szavazhat, illetve jelöltet (listát) ajánlhat, míg a választhatóság alapján jelöltté válhat.

Az Alaptörvény biztosítja továbbá, hogy a Magyarországon **menekültként, bevándoroltként vagy letelepedettként elismert** (2024. március 1-jét követően menekültként elismert vagy huzamos tartózkodási jogosultsággal rendelkező) nagykorú személyek a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán **választók legyenek**.

Az aktív választójog feltétele továbbá, hogy a választópolgár magyarországi lakóhellyel vagy bejelentett tartózkodási hellyel rendelkezzen, figyelemmel arra, hogy az Alaptörvény XXIII. cikk (5) bekezdés szerint a választópolgár a szavazás jogát lakóhelyén vagy bejelentett tartózkodási helyén gyakorolhatja.

Ilyen korlát a passzív választójog vonatkozásában nincs, azaz magyarországi lakcímmel nem rendelkező magyar választópolgár is lehet jelölt, feltéve, hogy a Nemzeti Választási Iroda (a továbbiakban: NVI) regisztrációs kérelem alapján a központi névjegyzékbe felvette.

A választójogot korlátozzák az ún. természetes kizáró okok, így az Alaptörvény XXIII. cikk (6) bekezdése alapján tehát „nem rendelkezik választójoggal az, akit bűncselekmény elkövetése vagy belátási képességének korlátozottsága miatt a bíróság a választójogból kizárt.”

Nem rendelkezik sem aktív, sem passzív választójoggal az,

- akit a bíróság kizárt a választójogból, mert a választójog gyakorlásához szükséges belátási képessége hiányzik,
- aki közügyektől eltiltás hatálya alatt áll.

Szavazati joggal ugyan rendelkezik, ám nem választható, aki jogerős ítélet alapján szabadságvesztés büntetését vagy büntetőeljárásban elrendelt intézeti kényszergyógykezelését tölti, és nincs eltiltva a közügyektől.

A települési képviselő-választáson, valamint a polgármester-választáson nemzetiségi jelöltként is indulhat az a választópolgár, aki a nemzetiségi névjegyzékben is szerepel, és nemzetiségi szervezet jelöli.

13. A HELYI ÖNKORMÁNYZATI KÉPVISELŐK ÉS POLGÁRMESTEREK VÁLASZTÁSÁNAK RENDSZERE

A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek 2024. évi választásán – közös eljárásban az európai parlamenti képviselők választásával – kerülnek megválasztásra a települési önkormányzati, fővárosi kerületi önkormányzati képviselők, a vármegyei közgyűlések tagjai, a fővárosi közgyűlés tagjai, valamint a települési és fővárosi kerületi polgármesterek, továbbá a fővárosban a főpolgármester.

A jogalkotó a települési önkormányzati képviselők választását különbözőképpen szabályozza, attól függően, hogy a települést 10 000 főnél kevesebben vagy többen lakják.

A fővárosi közgyűlés tagjai egyrészt fővárosi listáról mandátumot szerzett képviselők lesznek, másrészt a fővárosi közgyűlés tagja a főpolgármester, akit közvetlenül választanak meg.

A vármegyei közgyűlés tagjait listás szavazással választják meg a választópolgárok, míg a vármegyei közgyűlés elnökét a képviselők saját maguk közül választják.

A VÁLASZTÁSI FOLYAMAT VÁZLATA

2024.				
március	április	május	június	
	választás kitézése 03.11. – 03.31.			szavazás (06.09.)***
	jelölő szervezetek nyilvántartásba vétele* kitézést követően			
központi névjegyzékkel kapcsolatos kérelmek benyújtása és elbírálása folyamatos				
	szavazóköri névjegyzékkel kapcsolatos kérelmek benyújtása és elbírálása 04.04. –	kampány 04.20. – szavazás befejezéséig ajánlásgyűjtés, jelöltállítás** 04.20 – 05.07.		
			eredménymegállapítás	

* jelölő szervezetek részére elkezdenek a választási igazgatási feladatok

** független jelöltek számára is elkezdenek a választási igazgatási feladatok

*** várható időpont

13.1 Települési önkormányzati képviselők választása a 10 000 vagy ennél kevesebb lakosú településeken

A 10 000 vagy ennél kevesebb lakosú településeken a választás ún. „egyéni listás” választási rendszer alkalmazásával történik.

13.1.1 Választókerület

A 10 000 vagy ennél kevesebb lakosú település egésze alkot egy választókerületet (tehát a település valamennyi választópolgára ugyanazon jelöltek közül választhat), amelyben a képviselők száma a következőképpen alakul:

- 100 lakosig 2 fő,
- 1 000 lakosig 4 fő,
- 5 000 lakosig 6 fő,
- 10 000 lakosig 8 fő

A települési önkormányzati képviselők számát a helyi választási iroda (a továbbiakban: HVI) vezetője határozattal a 2023. szeptember 1-jei lakosságszám alapján, 2023. október 31-ig állapította meg.

13.12 A választási eredmény megállapítása

Az egyéni listáról képviselők azok a jelöltek lesznek, akik a megválasztható képviselők száma szerint a **legtöbb** érvényes szavazatot kapták. **Szavazategyenlőség esetén sorsolással** (a szavazólapon szereplő sorrend sorsolásához képest új sorsolást kell tartani) kell megállapítani, hogy az egyenlő számú szavazatot elért jelöltek közül melyik szerez mandátumot.

Ha az egyéni lista jelöltjét **polgármesternek is megválasztották**, úgy őt – a polgármester-választás eredményének jogerős megállapítása után, még az egyéni listás eredmény megállapítása előtt – **törölni kell az egyéni listáról**.

13.2. Települési önkormányzati képviselők választása a 10 000-nél több lakosú településeken és a fővárosi kerületekben

13.2.1 Választókerület

A 10 000-nél több lakosú településen és a fővárosi kerületben a képviselők vegyes **választási rendszerben** – egyéni választókerületben és kompenzációs listán – szerezhettek mandátumot. Az egyéni választókerületek és a kompenzációs listás mandátumok száma a települések lakosságához igazodik az alábbiak szerint:

- 25 000 lakosig 8 egyéni választókerületi és 3 kompenzációs listás mandátum (11 tag),
- 50 000 lakosig 10 egyéni választókerületi és 4 kompenzációs listás mandátum (14 tag),
- 75 000 lakosig 12 egyéni választókerületi és 5 kompenzációs listás mandátum (17 tag),
- 100 000 lakosig 14 egyéni választókerületi és 6 kompenzációs listás mandátum (20 tag).

Minden további 10 000 lakos után eggyel nő az egyéni választókerületben, és minden további 25 000 lakos után eggyel nő a kompenzációs listán választott képviselők száma.

A települési önkormányzati képviselők számát a HVI vezetője határozattal a **2023. szeptember 1-jei** lakosságszám alapján, 2023. október 31-ig állapította meg.

A HVI vezetője – amennyiben fent meghozott határozata vagy az egyéni választókerületek lakosságszám-változása miatt arra szükség van – az általános választást megelőző év november 30-ig módosította a választókerületi beosztást.

13.2.2 A választási eredmény megállapítása

Az egyéni választókerületben az a jelölt lesz képviselő, aki a legtöbb érvényes szavazatot kapta. Szavazategyenlőség esetén időközi választást kell tartani.

A kompenzációs lista az egyéni választókerületben összesített töredékszavazatok arányában kap mandátumot. Töredékszavazatnak minősül az egyéni választókerületekben a mandátumot nem szerző jelöltekre leadott érvényes szavazat, a mandátumot szerző jelöltnek nem keletkezik töredékszavazata.¹

Nem kap mandátumot, ezért nem vehet részt a mandátumkiosztásban a jelölő szervezet kompenzációs listája, ha az azt állító jelölő szervezet jelöltjei a települési szinten összesített kompenzációs szavazatok **5%-át nem érték el**, valamint a közös kompenzációs lista, ha a **közös listát állító jelölő szervezetek közös jelöltjei a települési szinten összesített kompenzációs szavazatok 10%-át, kettőnél több jelölő szervezet által állított közös kompenzációs lista esetében 15%-át nem érték el**. Ezeket a szabályokat a nemzetiségi kompenzációs listára nem kell alkalmazni.

A kompenzációs listás eredményt az egyéni választókerületi eredmények jogerössé válását követően kell megállapítani. A kompenzációs listáról a jelöltek a listán elfoglalt helyük sorrendjében kapnak mandátumot. A nemzetiségi kompenzációs listáról az szerzi meg a mandátumot, aki az egyéni választókerületi szavazáson a legtöbb szavazatot kapta (szavazategyenlőség esetén sorsolást kell tartani).

¹ A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán - ellentétben az országgyűlési képviselők választásával - nincsen ún. győztes-kompenzáció.

Ha a jelöltet **polgármesternek** vagy egyéni választókerületben **képviselőnek** is megválasztották, úgy őt – a polgármester-választás és az egyéni választókerületi választások eredményének jogerős megállapítása után, még a kompenzációs listás eredmény megállapítása előtt – a kompenzációs listáról törölni kell. A kicső jelölt helyébe a sorrendben utána következő jelölt lép.

133. A fővárosi közgyűlés tagjainak választása

133.1 Választókerület

A fővárosi közgyűlés tagjai listás választással szerezhetnek mandátumot. A fővárosi közgyűlésbe a választópolgárok 32 képviselőt választanak. Ez esetben Budapest Főváros egy választókerületet alkot. **Ez azt** jelenti, hogy a fővárosi választópolgárok – tekintet nélkül arra, hogy melyik kerületben van a lakcímük – mindegyike ugyanazon listák közül választhat. A közgyűlés tagja továbbá a közvetlenül választott főpolgármester.

133.2 A választási eredmény megállapítása

A fővárosi **lista** a leadott összesített szavazatok arányában kap mandátumot.

A listáról a jelöltek a bejelentés sorrendjében kapnak mandátumot. Ha a jelöltet főpolgármesternek választották, a fővárosi listáról törölni kell, és helyébe a soron következő jelölt lép.

Ha egy jelölt a fővárosi **kerületi** kompenzációs listáról és a **fővárosi listáról egyaránt mandátumot szerezne**, a listán szerzett mandátumokjogerőssé válását követő 3 napon belül nyilatkoznia kell, hogy melyiket fogadja el. A másik listáról törölni kell.

134. A vármegyei közgyűlés tagjainak választása

134.1 Választókerület

A vármegyei önkormányzati képviselőket a választópolgárok vármegyei listán választják. A választás tekintetében minden vármegye egy választókerületet alkot, melynek nem része a megyei jogú város. **Ez azt** jelenti, hogy valamennyi, a vármegyében a megyei jogú városon kívül lakcímmel rendelkező választópolgárok mindegyike ugyanazon listák közül választhat.

A vármegyei közgyűlés tagjainak számát a vármegye – ebben az esetben beleértve a megyei jogú városok – lakosság száma alapján kell meghatározni úgy, hogy

- 400 000 lakosig minden 20 000 lakos után 1 képviselő, de legkevesebb 15 képviselő,
- 700 000 lakosig 20 képviselő, és a 400 000-t meghaladó minden további 30 000 lakos után 1 képviselő,
- 700 000 lakos fölött 30 képviselő, és a 700 000-t meghaladó minden további 40 000 lakos után 1 képviselő

választható.

A vármegyei közgyűlés tagjainak száma a 2023. szeptember 1-jéi lakosság szám alapján került meghatározásra.

134.2 A választási eredmény megállapítása

A vármegyei listák a leadott szavazatok arányában jutnak mandátumhoz.

Nem szerezhet mandátumot:

- a jelölő szervezet vármegyei listája, ha a vármegyei listákra leadott érvényes szavazatok **5%-át** nem érte el, vagy
- a közös vármegyei lista, ha a vármegyei listákra leadott érvényes szavazatok **10%-át**, kettőnél több jelölő szervezet által állított közös vármegyei lista esetében **15%-át** nem érte el.

Ha a lista több mandátumot kap, mint a listán szereplő személyek száma, a mandátum betöltetlen marad.

135. A polgármester, főpolgármester választása

135.1 Választókerület

A polgármester-választás tekintetében a település, illetve a fővárosi kerület, a főpolgármester-választás esetében pedig a főváros számít egy választókerületnek. Ez azt jelenti, hogy a település (fővárosi kerület) valamennyi választópolgára ugyanazon polgármester-jelöltek (főpolgármester-jelölt) közül választhat.

135.2 A választási eredmény megállapítása

Polgármester, főpolgármester az a jelölt lesz, aki a legtöbb érvényes szavazatot kapta. Szavazategyenlőség esetén időközi választást kell tartani.

14 A NEMZETISÉGI JELÖLT

A polgármester-választáson és a települési önkormányzat képviselő-testülete tagjainak választásán nemzetiségi jelöltnek minősül a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény szerinti nemzetiségi szervezet jelöltje – vagy több, azonos nemzetiséget képviselő nemzetiségi szervezet által állított közös jelölt –, ha

- a nemzetiségi névjegyzékben szerepel,
- a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, továbbá a nemzetiségi önkormányzati képviselők megelőző két általános választásán, valamint az azokat követő időközi választásokon nem volt más nemzetiség nemzetiségi jelöltje, továbbá
- nyilatkozatot tesz arról, hogy
 - a nemzetiség képviselőjét vállalja,
 - a nemzetiségi közösség nyelvét beszéli, kultúráját és hagyományait ismeri.

2. JELŐLŐ SZERVEZETEK BEJELENTÉSÉVEL, JELŐLTAJÁNLÁSSAL, JELŐLT- ÉS LISTAÁLLÍTÁSSAL KAPCSOLATOS TUDNIVALÓK

A JELŐLÉS FOLYAMATA

2024.				
március	április	május	június	
választás kitzúzése 03.11. – 03.31. jelölő szervezetek nyilvántartásba vétele kitzúzást követően				szavazás (06.09)*
ajánlóiív igénylése (független jelöltek kitzúzést, jelölő szervezetek a nyilvántartásba vételüket követően az ajánláiíí/jelöltaííllítási idősíák végéig)		ajánlóiív kiadáása 04.20. –		
		ajánláiíígyűjtés 04.20 –		
		jelöltaííllítási 04.20 –		

* várható időpont

Az önkormányzati választáson a (fő)polgármester-, illetve az egyéni választókerületi és egyéni listás jelöltek függetlenként vagy jelölő szervezet jelöltjeként indulhatnak. Vármegyei, fővárosi és kompenzációs listákat csak jelölő szervezetek állíthatnak.

Nemzetiségi egyéni jelölteket és listákat csak nemzetiségi jelölő szervezetek állíthatnak.

2.1 A JELŐLŐ SZERVEZET NYILVÁNTARTÁSBA VÉTELE

Valamely szervezet akkor állíthat a választáson jelöltet és listát, ha a Nemzeti Választási Bizottság (a továbbiakban: NVB) vagy a vármegyei területi választási bizottság (a továbbiakban: TVB) jogerősen nyilvántartásba veszi mint jelölő szervezetet. A közös jelöltet, listát állító jelölő szervezeteknek külön-külön kell nyilvántartásba vetetni magukat.

Jelölő szervezetként történő nyilvántartásba vételüket az alábbi szervezetek kérhetik:

- párt,
- egyesület, valamint
- nemzetiségi szervezetnek minősülő egyesület.

A nyilvántartásba vétel feltétele párt és egyesület esetében is, hogy a civil szervezetek bírósági nyilvántartásában szerepeljenek, oda jogerősen be legyenek jegyezve. **Fontos feltétel, hogy a jogerős bejegyzésnek a választás kitzúzésekör már fenn kell állnia.**

További feltétel, hogy az egyesületeknek nyilatkozni kell arról is, hogy a választói akarat befolyásolására vagy ennek megkísérlésére irányuló tevékenység folytatása céljából külföldi támogatást és belföldi jogi személytől, **jogi** személyiséggel nem rendelkező szervezettől származó támogatást, névtelen adományt vagy ezekből származó vagyonelemet az adott választás vonatkozásában nem használnak fel.²

Nemzetiségi szervezet esetében további feltétel, hogy az egyesület alapszabályában – a nemzetiségi önkormányzati választás évét (2024) megelőzően legalább 3 éve, tehát 2021. január 1-jétől – rögzített célja legyen az adott nemzetiségi képviselése.

A jelölő szervezetek a különböző választásokra egy kérelem alapján, egy eljárásban kerülnek nyilvántartásba vételre, s minden lehetséges választáson jogosultak lesznek részt venni.

² A nyilatkozatot a P5 nyomtatványon lehet megtenni.

A jelölő szervezetet a TVB vagy az NVB – amelynél a szervezet képviselőjére jogosult személy bejelentette – veszi nyilvántartásba.

A nyilvántartásba vétel nemcsak az NVB, hanem a TVB-k esetében is országos érvényeséggel történik.

Előzőek alapján amennyiben

- párt kérte a nyilvántartásba vételét, akkor az EP és az önkormányzati választásokra,
- egyesület kérte a nyilvántartásba vételét, akkor az önkormányzati választásra,
- nemzetiiségi szervezetnek minősülő egyesület kérte a nyilvántartásba vételét, akkor az önkormányzati és a nemzetiiségi önkormányzati választásokra

terjed ki a nyilvántartásba vétel.³

A jelölő szervezet nyilvántartásba vétele leghamarabb a választás(ok) kitűzésének napján kezdeményezhető, amennyiben az munkanapra esik. Bár a végső időpont nincs konkrétan meghatározva, az az ajánlási időszak végső határidejéből kiszámítható.⁴ Eszerint a választásokon állítandó jelöltek ill. listák bejelentési határideje a mérvadó, s ezt figyelembe véve az önkormányzati választáson polgármester/főpolgármester, települési képviselő jelölés esetében a szavazást megelőző 42. napig, míg – ha a jelölő szervezet csak vármegyei listát akar állítani – a szavazást megelőző 41. napig érdemes a kérelmet benyújtani.^{5,6,7,8}

A jelölő szervezet nyilvántartásba vételét a P5 nyomtatványon kell kezdeményezni, mely személyesen, postai úton és elektronikusan - e-mailen vagy hivatali kapun keresztül - is benyújtható, ez utóbbi esetben akkor, ha azt minősített elektronikus aláírással, fokozott biztonságú elektronikus aláírással vagy azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítési szolgáltatással hitelesíti(k) (AVDH) a bírósági nyilvántartás szerinti képviselő(k). A **P5** jelű formanyomtatványt a jelölő szervezet képviselőjére jogosult személy (közös képviselői jog esetén személyek) írhatja (írhatják) alá.

A legegyszerűbben a nyomtatványon van lehetőség a választáson nyilatkozattételre jogosult meghatalmazott adatait megadni. Az így adott meghatalmazás általános és továbbruházható.

A képviselői jog a civil szervezetek bírósági nyilvántartásán vagy a nyilvántartásban szereplő személytől származó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) rendelkezéseinek megfelelő, más formátumú meghatalmazáson is alapulhat. A formanyomtatványtól való eltérést indokolhatja pl. több meghatalmazott egyidejű bejelentése a választási szervek felé, vagy a meghatalmazott képviselői jogának területi alapú korlátozása.

Fent megjelölt (általános, illetve területi alapon korlátozott) meghatalmazásokat az NVI a választási informatikai rendszerben rögzíti, így azok más választási iroda által országosan lekérdezhetők. A meghatalmazásoknak az NVI általi rögzítését követően a meghatalmazott a meghatalmazásban megjelölt illetékességi területen a választási szervek előtt személyes adatainak igazolását követően további meghatalmazás nélkül járhat el.

³ A közös eljárásban az egyes választások eltérő időpontban kerülnek kitűzésre, ez hatással lehet arra, hogy adott jelölő szervezet mely választáson kerül nyilvántartásba vételre.

⁴ A következő határidőkkel kell számolni:

- 4 nap a nyilvántartásba vételről szóló döntésre,
- 3 nap a jogerőssé válásra,
- 1 nap az ajánlástgyűjtésre.

Jogorvoslat esetén, ha az NVB-nél kezdeményezték a nyilvántartásba-vételt további 3 nappal, TVB-nél kezdeményezett nyilvántartásba vételnél további max. 9 nappal kell számolni. Pl. a polgármester-jelöltség bejelentésének a szavazást megelőző 34 napos határidejéhez kell 8 napot hozzáadni, így jön ki a 42 napos határidő.

⁵ Az EP választáson a szavazást megelőző 45. napig célszerű a kérelmet benyújtani.

⁶ Az ajánlási időszak utolsó napja

- EP lista esetében a szavazást megelőző 37. nap,
- önkormányzati választáson polgármester/főpolgármester, települési képviselő jelölése, illetve települési nemzetiiségi önkormányzati választáson a nemzetiiségi képviselő jelölése esetében a szavazást megelőző 34. nap,
- vármegyei lista és nemzetiiségi területi, valamint országos lista esetében a szavazást megelőző 33. nap.

⁷ A megjelölt időpontokhoz képest a kérelem még négy napig benyújtható, viszont nem garantált, hogy az illetékes választási bizottság a rendelkezésére álló négy napos határidő előtt meghozza döntését, hogy a kérelmező jelölő szervezetként történő nyilvántartásba vételét követően még érdemben gyakorolhassa jogait.

⁸ Fővárosi lista és települési kompenzációs listák esetében az alapfeltételként meghatározott jelölések időpontjaira kell tekintettel lenni.

Elektronikus benyújtás esetén figyelemmel kell lenni arra is, hogy az elektronikusan előállított **P5** jelű nyomtatványhoz csatolt elektronikus aláírás, illetve a beküldéshez használt felület (tipikusan ügyfélkapu) szoros személyi kapcsolata egyértelmű legyen.⁹

Adott szervezet a nyilvántartásba vételről szóló határozat jogerőre emelkedését követően jogosult a választási eljárásban, *mint jelölt szervezet* részt venni, ettől kezdve jogosult ajánlóívet igényelni, és egyéb cselekményeket, jognyilatkozatokat tenni.

2.2 A JELÖLTEK, LISTÁK ÁLLÍTÁSÁNAK FELTÉTELEI

2.2.1 Egyéni jelöltállítás feltételei

Egyéni listás képviselőjelölt az, akit a település választópolgárainak **legalább 1%-a** jelöltnek ajánlott. A jelöléshez szükséges ajánlások számát a **HVI vezetője** állapítja meg a szavazást megelőző 66. napon, a szavazást megelőző 67. napi névjegyzéki adatok alapján.

A 10 000-nél több lakosú településen és a fővárosi kerületben egyéni választókerületi képviselőjelölt az lesz, akit az adott választókerület választópolgárainak **legalább 1%-a** jelöltnek ajánlott.

A jelöléshez szükséges ajánlások számát – mind az egyéni listás, mind az egyéni választókerületi jelöltek esetében - a **HVI vezetője** állapítja meg a szavazást megelőző 66. napon, a szavazást megelőző **67. napi** névjegyzéki adatok alapján. Az elvárt ajánlásszámokat a HVI vezetője hirdetmény/közlemény/stb. formában hozza az érintettek tudomására. Az ajánlásszámokat a helyben szokásos módon (internetes oldal, hirdetőtábla, helyi újság) közzé is kell tenni, arról tájékoztatást a jelöltek, valamint a jelölőszervezetek közvetlenül is kérhetnek a HVI-től, illetve az ismert jelölteket és jelölőszervezeteket közvetlenül is értesítheti a választási iroda.

2.2.2. (Fő)polgármester állítás feltételei

Polgármesterjelölt az, akit

- a 10 000 vagy annál kevesebb lakosú település választópolgárainak **legalább 3%-a**,
- a 10 000 lakost meghaladó, de 100 000 vagy annál kevesebb lakosú település esetén **legalább 300** választópolgár,
- a 100 000-nél több lakosú település esetén **legalább 500** választópolgár

jelöltnek ajánlott.

Főpolgármester-jelölt az, akit **legalább 5000** fővárosi választópolgár ajánlott jelöltnek.

A 10 000 vagy annál kevesebb lakosú településen a jelöléshez szükséges ajánlások számát a **HVI vezetője** állapítja meg a szavazást megelőző 66. napon, a szavazást megelőző 67. napi névjegyzéki adatok alapján. Az elvárt ajánlásszámokat a HVI vezetője hirdetmény/közlemény/stb. formában hozza az érintettek tudomására. Az ajánlásszámokat a helyben szokásos módon (internetes oldal, hirdetőtábla, helyi újság) közzé is kell tenni, arról tájékoztatást a jelöltek, valamint a jelölőszervezetek közvetlenül is kérhetnek a HVI-től, illetve az ismert jelölteket és jelölőszervezeteket közvetlenül is értesítheti a választási iroda.

A 10 000 lakost meghaladó településen a polgármester-jelölés, illetve a főpolgármester-jelölés kapcsán az ajánlásszám megállapítására nincs szükség, mivel a Ve. tételesen rögzíti a minimálisan szükséges ajánlásszámot.

2.2.3 Listaállítás feltételei

Kompensációs listát az a jelölő szervezet állíthat, amely a település egyéni választókerületeinek **legalább kétharmadában** jelöltet állított.

⁹ Tuhát az aláíró személy a saját (és ne például valamely rokona) ügyfélkapuján keresztül küldje meg a nyomtatványt.

Azok a jelölő szervezetek, amelyek az egyéni választókerületek legalább kétharmadában közös egyéni jelöltet állítottak, közös kompenzációs listát állíthatnak. Közös jelölt csak közös lista állítását alapozhatja meg, önálló lista állítása során közös jelölt nem vehető figyelembe.

A nemzetiségi jelölő szervezetek is – a többi jelölő szervezettel megegyező feltételekkel – állíthatnak kompenzációs listát, mely listára elsődlegesen a többi kompenzációs listára vonatkozó szabályok az érvényesek.

Ha a településen nemzetiségi jelölő szervezet nemzetiségi egyéni jelöltet állít – és a fentiek szerint „normál” kompenzációs listát nem állít –, akkor a helyi választási bizottság (a továbbiakban: HVB) – hivatalból, nemzetiségenként külön-külön – nemzetiségi kompenzációs listára veszi ezeket a jelölteket.

Fővárosi listát az a jelölő szervezet állíthat, amely vagy főpolgármester-jelöltet, vagy a fővárosi kerületekben legalább három polgármester-jelöltet állított. Azok a jelölő szervezetek, amelyek közös főpolgármester-jelöltet, vagy legalább három fővárosikerületben közös polgármesterjelöltet állítottak közös fővárosi listát állíthatnak.

A vármegyei választókerületben listát az a jelölő szervezet állíthat, amely a választókerület választópolgárai 0,5%-ának ajánlását összegyűjtötte. Azok a jelölő szervezetek, amelyek a vármegyei választókerületben lévő települések választópolgárai 1%-ának, de legalább 2 000 választópolgár közös ajánlását összegyűjtötték, közös vármegyei listát állíthatnak. A jelöléshez szükséges ajánlások számát a területi választási iroda (a továbbiakban: TVI) vezetője állapítja meg a szavazást megelőző 66. napon, a szavazást megelőző 67. napi névjegyzéki adatok alapján. Az elvárt ajánlásszámokat a TVI vezetője hirdetmény/közlemény/stb. formában hozza az érintettek tudomására. Az ajánlásszámokat a helyben szokásos módon (internetes oldal, hirdetőtábla, helyi újság) közzé is kell tenni, arról tájékoztatást a jelöltek, valamint a jelölőszervezetek közvetlenül is kérhetnek a TVI-től, illetve az ismert jelölteket és jelölőszervezeteket közvetlenül is értesítheti a választási iroda.

23. AJÁNLÁS

Jelöltet, illetve listákat (kivéve a kompenzációs listát és a fővárosi listát) ajánlani ajánlóíven lehet.

A választáson a (fő)polgármester-, az egyéni listás és az egyéni választókerületi jelöltek, valamint vármegyei lista állításához az előző, 2.2. fejezetben ismertetett számú ajánlás szükséges.

23.1 Az ajánlóív igénylése

23.1.1 Az igénylés fogadása

Az ajánlóívet

- a független jelöltként indulni szándékozó választópolgár (a választás kitűzésétől), illetve
- a jelölő szervezet (miután nyilvántartásba vétele jogerőssé vált)

az **A3-A7** jelű formanyomtatványon igényelheti a választási irodáktól.

AJÁNLÓÍV IGÉNYLÉSE		
Milyen választásra?	Melyik nyomtatványon?	Hd?
<i>Polgármester-jelölt</i>	A4	HVI
<i>Egyéni listás jelölt</i>		
<i>Egyéni választókerületi jelölt</i>		
<i>Települési nemzetiségi jelölt</i>	A6	
<i>Főpolgármester-jelölt</i>	A4	fővárosi választási iroda (a továbbiakban: FVI)
<i>Területi (fővárosi) nemzetiségi lista</i>	A7	

<i>Vármegyei lista</i>	A5	TVI
<i>Területi (vármegyei) nemzetiségi lista</i>	A7	
<i>EP lista</i>	A3	NVI
<i>Országos nemzetiségi lista</i>	A7	

A független jelölt az A3-A7-es formanyomtatványokat a választás kitűzését követően már benyújthatja, míg valamely jelölő szervezet jelöltjeként induló választópolgárnak meg kell várnia, amíg a jelölő szervezetének – közös jelölt esetében minden szervezetének – nyilvántartásba vétele jogerőre emelkedik.

Amennyiben a jelölő szervezet által állított jelölt ajánlásához kéri ki az íveket, akkor a formanyomtatványt a jelölő szervezetnek és a jelöltnek is alá kell írni.¹⁰

A formanyomtatvány személyesen, postai úton és elektronikusan e-mailen vagy hivatali kapun keresztül is benyújtható, ez utóbbi esetben akkor, ha azt minősített elektronikus aláírással, fokozott biztonságú elektronikus aláírással vagy azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítési szolgáltatással hitelesítve (AVDH) nyújtják be, viszont az ajánlóívek csak személyesen vehetők át.

Az átvételre

- a jelölő szervezet képviselője,
- a jelöltként indulni szándékozó választópolgár,
- a formanyomtatványon kifejezetten az ajánlóívek átvételére meghatalmazott személy, utóbbi hiányában
- a szervezet képviselőjétől vagy a független jelöltként indulni szándékozótól származó, az ívek átvételére jogosító, meghatalmazással rendelkező személy (a továbbiakban együtt: igénylő)

jogosult.

A nemzetiségi jelölő szervezet által állított, nemzetiségi névjegyzékben szereplő jelölt vállalhatja a nemzetiség képviselőtét, és az önkormányzati választáson is indulhat nemzetiségi jelöltként, ebben az esetben az ajánlóívet ilyen minőségben kérheti a választási irodától.

23.1.2 Az elfogadható jelölések

Az önkormányzati választáson, az egy választópolgár által elfogadható jelölések számát és fajtáját az Övjt. 8. §-a tartalmazza.

Ha olyan jelölt számára igénylik az ajánlóívet, aki azt megelőzően már azzal összeférhetetlen jelölést elfogadott, a választási iroda az ajánlóív kiadását határozattal megtagadja.

Egy jelölő szervezet egy egyéni választókerületben csak egy jelöltet állíthat. Ugyanakkor az egyéni listás választáson és a polgármester-választáson egy jelölő szervezet több jelöltet is állíthat.

Egy személy a különböző jelölési fajtákban különböző szervezetek jelöltje is lehet. Például a településen az egyik jelölt a helyi szervezet képviselőtében indul polgármesternek, míg a vármegyei listák közül az egyik párt listájára kerül föl.

¹⁰ Ha a jelölt képviselői joggal rendelkezik – akár ő a bírósági nyilvántartás szerinti képviselő, akár meghatalmazása van – a jelölő szervezet tekintetében, akkor mindkét minőségben eljárhat.

Jelölés		A jelölt által elfogadható más jelölés:						
		polgármester	egyéni listás	egyéni választókerületi	kompensációs listás	vármegyei listás	fővárosi listás	főpolgármester
polgármester	10 000, vagy az alatti településen		ugyanazon településen	-	-	ugyanazon vármegyében	-	-
	10 000 feletti településen		-	ugyanazon településen	ugyanazon településen	ugyanazon vármegyében	-	-
	megyei jogú városban		-	ugyanazon településen	ugyanazon településen	-	-	-
	fővárosi kerületben		-	ugyanazon kerületben	ugyanazon kerületben	-	igen	-
egyéni listás		ugyanazon településen		-	-	ugyanazon vármegyében	-	-
egyéni választókerületi	10 000 feletti településen	ugyanazon településen	-		ugyanazon településen	ugyanazon vármegyében	-	-
	megyei jogú városban	ugyanazon településen	-		ugyanazon településen	-	-	-
	fővárosi kerületben	ugyanazon kerületben	-		ugyanazon kerületben	-	igen	-
kompensációs listás	10 000 feletti településen	ugyanazon településen	-	ugyanazon településen		ugyanazon vármegyében	-	-
	megyei jogú városban	ugyanazon településen	-	ugyanazon településen		-	-	-
	fővárosi kerületben	ugyanazon kerületben	-	ugyanazon kerületben		-	igen	-
vármegyei listás		a vármegyében, megyei jogú város kivételével	a vármegyében	a vármegyében, megyei jogú város kivételével	a vármegyében, megyei jogú város kivételével		-	-
fővárosi listás		fővárosi kerületben	-	fővárosi kerületben	fővárosi kerületben			igen
főpolgármester		-	-	-	-	-	igen	

23.1.3 A jelölt névhasználata

Az egyéni jelöltként indulni szándékozó személy az A4 és A6 nyomtatványon, a listás jelölt az SZ2-SZ5 nyomtatványokon nyilatkozhat arról, hogy nevét milyen formában (dr. megjelölés, két utónév) kívánja szerepeltetni az ajánlóíven, a szavazólapon és a választas.hu honlapon.

Fontos! Ugyanaz a személy a különböző választástípusokban nevét csak azonos módon használhatja.

Amennyiben részére valamely igénylése alapján az ajánlóíveket kiadták, akkor neve az azon szereplő formában szerepel az összes többi ajánlóíven.

Ha a jelölt neve az ajánlóív átvételét követően megváltozik (házasságkötés vagy más ok miatti névváltozás), a változást figyelmen kívül kell hagyni, és az elsőként átvett ajánlóíven szereplő nevét kell feltüntetni az összes többi ajánlóíven, a szavazólapokon, a jegyzőkönyveken, valamint a választas.hu oldalon, minden más választástípusban is. A jelöltbejelentő és egyéb nyomtatványokon, egyéb hivatalos nyilatkozataiban azonban természetesen a hivatalos nevét kell használnia.

23.2. Az ajánlóív kiadása

Az ajánlóív egyedi azonosítóval, sorszámmal (és az azt tartalmazó vonalkóddal) kerül előállításra.

Az ajánlóíven szerepel a választás típusa, a jelöltként indulni szándékozó választópolgár neve, a jelölő szervezet neve vagy a független jelölés ténye, a választókerület megjelölése. Közös jelölt esetén az ajánlóíven a közös jelöltet állító valamennyi jelölő szervezet neve feltüntetésre kerül.

Listák esetében a választás típusa, a jelölő szervezet neve és a választókerület megjelölése szerepel. Közös jelölt esetén az ajánlóíven a közös jelöltet állító valamennyi jelölő szervezet neve feltüntetésre kerül.

A HVI/TVI/NVI az igénylését követően haladéktalanul, de legkorábban a szavazást megelőző 50. napon (várhatóan 2024. április 20-án), szombaton – az ajánlóív átvételre történő megérkezés sorrendjében – átadás-átvételi bizonylattal átadja az igénylő részére az általa igényelt mennyiségű ajánlóívet.

A szavazást megelőző 50. napon (várhatóan 2024. április 20-án), szombaton 8 és 16 óra között az ajánlóív iránti igények fogadása és az ajánlóívek kiadása céljából minden választási iroda (HVI, TVI/FVI és NVI) ügyeletet tart. Ezt követően az ajánlóívek kiadásával és átvételével kapcsolatos feladatokat a következő munkanapon hivatali időben lehet intézni (de április 21-én vasárnap nem).¹¹

Hivatalos ajánlóívnek csak a választási iroda által – a jogszabályok által előírt eljárási rendben – biztosított ajánlóív minősül.

Az ajánlóívről nem lehet – még kitöltetlen állapotban sem – másolatot készíteni.

23.3. Az ajánlás

Az a választópolgár ajánlhat jelöltet, aki a választáson a választókerületben választójoggal rendelkezik. A választójog az ajánlóívek kiadása és a jelölt bejelentése (az ajánlóívek leadása) közötti bármely napon fennállhat.

Az ajánlóívre rá kell vezetni az ajánlást adó választópolgár

- *nevét,*
- *személyi azonosítóját,*
- *magyarországi lakcímét (csak település, közterület, házzám).*

Az ajánlás érvényességének és hitelességének elengedhetetlen feltétele a saját kezű aláírás. A választópolgár aláírásán kívül a többi adata az ajánló választópolgár jelenlétében más személy – elsősorban az aláírást gyűjtő személy – által is rávezethető az ajánlóívre.

A nevének saját kezű aláírására képtelen (pl. testi fogyatékos, vak, illetve gyengénlátó, írástudatlan) választópolgár az ajánlóívet a választási iroda vezetője, tagja, vagy bíróság, közjegyző előtt láthatja el kézjeggyével. A választópolgár kézjeggyét a választási iroda hivatalos személyként eljáró vezetője vagy tagja, a bíróság, illetőleg a közjegyző hitelesíti.¹²

Az ajánlóíven az ajánlást gyűjtő személy feltünteti nevét, személyi azonosítóját vagy a személyazonosságát igazoló hatósági igazolványának számát és aláírását.

A választópolgár az alábbi jelöltekre/listákra adhat le ajánlásokat:

- a lakóhelye szerinti egyéni listás vagy egyéni választókerületi jelöltre,
- a lakóhelye szerinti településen (kerületben) polgármester-jelöltre,
- amennyiben lakóhelye a fővárosban van, akkor a főpolgármester-jelöltre,
- a lakóhelye szerinti vármegyében – a megyei jogú város kivételével – a vármegyei listára.^{13,14}

¹¹ Az ajánlási időszak mintegy kéthetes időszakot ölel fel, a leadási határidők pedig minden esetben hétköznapra esnek, így nincs indoka annak, hogy a hétvégi napokon – kivéve az ajánlási időszak első napját, tehát április 20-át – ügyeletet tartsanak a választási irodák. Előzőekre tekintettel a választási irodáknak, április 21-én, 27-28-án és május 4-5-én nem kell ügyeletet tartaniuk.

¹² Az 1/2014. NVB iránymutatás alapján.

¹³ Nemzetiségi választáson a nemzetiségi választópolgár a további esetekben adhat ajánlást:

- a lakóhelyén települési nemzetiségi jelöltre,
- a lakóhely szerinti vármegyében területi nemzetiségi listára, illetve
- országos nemzetiségi listára.

¹⁴ EP választáson a választópolgár EP listára is adhat ajánlást.

Az átjelentkezett választópolgár a tartózkodási helye szerinti jelöltet ajánlhat.

A választópolgár jelölési fajtánként több jelöltet is ajánlhat. Egy választópolgár egy jelöltet csak egy ajánlással támogathat, a további ajánlásai érvénytelenek.

Az ajánlás nem vonható vissza.

Ajánlást a polgárok zaklatása nélkül a jelölő szervezet képviselője vagy a jelöltként indulni szándékozó választópolgár, illetve annak képviselője – az alábbi kivételeken túl – bárhol gyűjthet.

Nem gyűjthető ajánlás:

- az ajánlást gyűjtő és az ajánló munkahelyén munkaidejében vagy munkaviszonyból, illetve munkavégzésre irányuló más jogviszonyból fakadó munkavégzési kötelezettsége teljesítése közben, (kizárólag az ajánlást gyűjtő, illetve az ajánló választópolgár munkahelyén való aláírásgyűjtésre vonatkozó tilalmat tartalmaz, így az vonatkozik a jelölő szervezetek által fenntartott vagy működtetett munkahelyekre is, amennyiben az ajánló vagy az ajánlást gyűjtő ott dolgozik, nem zárja ki azonban azt, hogy a jelölő szervezet székházában az ajánlásgyűjtést megszervezze)
- a Magyar Honvédségnél és a központi államigazgatási szerveknél szolgálati viszonyban levő személytől a szolgálati helyén vagy szolgálati feladatának teljesítése közben,
- tömegközlekedési eszközön,
- állami, helyi és nemzetiségi önkormányzati szervek hivatali helyiségében,
- felsőoktatási és köznevelési intézményben,
- egészségügyi szolgáltató helyiségében, valamint
- a tulajdonos előzetes, írásbeli hozzájárulásának hiányában közforgalom számára nyitva álló magánterületen.

Az ajánlásért az ajánlást adó választópolgár részére előnyt adni vagy ígérni tilos. Az ajánlást adó választópolgár az ajánlásért nem kérhet előnyt, illetve nem fogadhat el előnyt vagy annak ígértét. Érvénytelen az az ajánlás, amelyet az ajánlási szabályok megsértésével gyűjtöttek.

234. A képviselő-, illetve (fő)polgármester jelölt és a fővárosi- és vármegyei lista bejelentése

Az egyéni listás és az egyéni választókerületi jelöltet, valamint a (fő)polgármester-jelöltet legkésőbb a szavazást megelőző 34. napon (várhatóan május 6-án) 16 óráig kell bejelenteni a HVB-nél/a Fővárosi Választási Bizottságnál (a továbbiakban: FVB) az ajánlóívek átadásával.¹⁵ Az ajánlóívek leadásán túl a jelölteknek nyilatkozni kell, hogy a választói akarat befolyásolására vagy ennek megkísérlésére irányuló tevékenység folytatása céljából külföldi támogatást vagy ebből származó vagyonelemet az adott választás vonatkozásában nem használnak fel.¹⁶

A vármegyei listát legkésőbb a szavazást megelőző 33. napon (várhatóan május 7-én) 16 óráig kell bejelenteni a TVB-nél az **L4** és **SZ4** nyomtatványokon, mellékelve hozzá az ajánlóíveket. A listán szereplő jelölteknek szintén nyilatkozni kell, hogy a választói akarat befolyásolására vagy ennek megkísérlésére irányuló tevékenység folytatása céljából külföldi támogatást vagy ebből származó vagyonelemet az adott választás vonatkozásában nem használnak fel.¹⁷

¹⁵ A korábbi választásokhoz képest megszűnik az ún. „E” nyomtatványok használata, mivel a jelölt és a jelöltet állító jelölő szervezet az „A” és „P” nyomtatványokon minden szükséges adatot megadott és nyilatkozatot megtett. Amennyiben az ajánlóívek leadása ellenére a jelölt nem kíván elindulni a választáson, akkor erről az ajánlóívek átadásáról szóló jegyzőkönyvben nyilatkozik.

¹⁶ A nyilatkozatot az ajánlóíveket személyesen leadó jelölt az átadás-átvételi nyomtatványon teheti meg, míg más személy a jelölttől származó, erre vonatkozó nyilatkozatot mellékeli az ajánlóívek mellé. A nyilatkozat letöltésére a valasztas.hu weboldalon van lehetőség.

¹⁷ A vármegyei lista jelöltjei az SZ4 nyomtatványon nyilatkoznak.

A bejelentés feltétele, hogy legalább annyi ajánlóívet adjon le a jelölő szervezet/jelölt, hogy az azokon szereplő ajánlások száma elvileg elérhesse a jelöléshez szükséges számot. Ezt követően bármikor benyújthatók további ajánlóívek

- akár a HVB/TVB döntésének meghozataláig, vármegyei lista esetében **L4**-es nyomtatvány nélkül,
- akár a HVB/TVB döntésének meghozatalát követően, de legkésőbb a jelölt/lista bejelentési határidő utolsó napján – ha jelölt/lista nyilvántartásba vételét a bizottság nem megfelelő számú ajánlás miatt visszautasította – vármegyei lista esetében **L4**-es nyomtatvány benyújtásával.

A pótlólag benyújtott íveken lévő érvényes ajánlásokat hozzá kell számítani a megelőzően benyújtott ajánlásokhoz.

A független jelöltként indulni szándékozó választópolgár, illetve a jelöltet állítani szándékozó jelölő szervezet a rendelkezésére bocsátott összes ajánlóívet köteles átadni a HVI/FVI-nek legkésőbb a jelölt bejelentésére nyitva álló határidő utolsó napján (várhatóan május 6.) 16 óráig. Ugyanígy az a jelölő szervezet is köteles leadni az ajánlóíveket, amely vármegyei listát kíván állítani, a határidő az ő esetükben május 7-én 16 óra.

E kötelezettség elmulasztása esetén a HVB/TVB/FVB hivatalból eljárva bírságot szab ki. A bírság összege minden be nem nyújtott ajánlóív után ezer forint.

Nem szabható ki bírság a fenti határidők elteltét követően, de legkésőbb május 7-én illetve a vármegyei listák ajánlóívei esetében május 8-án 16 óráig benyújtott, ajánlást nem tartalmazó ajánlóívek után.

2.3.5. Az ajánlások ellenőrzése

Az ajánlásokat a HVI/TVI¹⁸ ellenőrzi. A **HVB/TVB tagja csak a bizottság döntése alapján** végezhet önállóan ellenőrzési feladatot, illetve tekinthet be a technikai nyilvántartásba.¹⁹

A Ve. rendelkezései szerint érvényesnek kell elfogadni azokat az ajánlásokat, amelyeket az ajánlási szabályokat betartva gyűjtöttek, a választópolgár az ajánlóíven valamennyi adatát feltüntette, és az alapján a választópolgár egyértelműen beazonosítható, de ajánlása adásakor egyes adataiban csekély mértékű eltérés tapasztalható.²⁰

¹⁸ Az EP listára leadott ajánlásokat az NVI ellenőrzi

¹⁹ Az ajánlások ellenőrzése során

1. az ajánlóív és a gyűjtő vizsgálata:

- meg kell vizsgálni, hogy az ajánlóív eredeti-e, (a másolt ajánlóíven szereplő ajánlás érvénytelen, függetlenül a másolás módjától),
- meg kell vizsgálni, hogy
 - a gyűjtőpolgárra vonatkozó adatok teljeskörűen kitöltésre kerültek-e,
 - az ajánlóívet a gyűjtő személy aláírta-e **és** illetve
 - a gyűjtőként feltüntetett személy és aláírása nem tér-e el egyértelműen egymástól
- **el** kell végezni a gyűjtő állampolgár azonosítását

2. az ajánló választópolgár vizsgálata

- meg kell vizsgálni, hogy
 - az ajánlóíven a választópolgár valamennyi szükséges adata fel van-e tüntetve,
 - létezik-e választópolgár az adott személyi azonosítóval,
 - **egyeznek-e** a választópolgár névjegyzékbeli adatai az ajánlóíven feltüntetett adataival,
 - a választópolgár – az ajánlóív kiadása és az ajánlóív leadása közötti időszak bármely napján – választójogosult volt-e a választókerületben,
 - a választópolgár nem ajánlott-e egy jelöltet többször,
- meg kell állapítani, hogy az érvényes ajánlások száma eléri-e a jelöltséghez szükséges számot.

Az ajánlás érvényes, ha

- az ajánló választópolgár az ajánlóív kiadása és az ajánlóív benyújtásának napja közötti bármely időpontban jogosult volt jelöltet ajánlani a választókerületben
- az ajánló választópolgár ajánlóíven feltüntetett adatai a névjegyzék adataival megegyeznek,
- az ajánlás megfelel az előzőekben felsorolt követelményeknek.

²⁰ Az alábbi eltéréseket el kell fogadni:

- írásmódbeli eltérés,
- földrajzi név idegen nyelvű megjelölése,
- adat más nyelven történtő megadása,
- több utóneve egyikének elhagyása,
- „dr.” megjelölés elhagyása vagy feltüntetése,
- az ifjabb, idősebb, özvegy vagy más előtag, illetve ezen előtagok rövidítésének feltüntetése,
- lakcímében a település nevét, a közterület elnevezését vagy jellegét a szavazóköri névjegyzékben szereplő formától eltérően adta meg, de a lakcím az ellenőrzés során egyértelműen beazonosítható, (pl. Budapest helyett Bp., Székesfehérvár helyett Szfvár. stb.)
- lakcímében az irányítószámot, a lépcsőház, emelet, ajtó megjelölését nem tüntette fel, vagy az eltér a szavazóköri névjegyzékben szereplő adattól.

Az ajánlások ellenőrzését a HVI/TVI a jelölt bejelentésétől számított **három napon belül** végzi el, míg a jelölt nyilvántartásba vételére a HVB-~~nek~~/TVB-~~nek~~ a bejelentéstől számított négy nap áll rendelkezésére.

Az ajánlások tétéles ellenőrzését nem kell tovább folytatni, ha bizonyossá válik, hogy az érvényes ajánlások száma eléri a jelöltséghez szükséges számot.

A választási iroda mellőzi az ajánlások ellenőrzését, ha a leadott ajánlóíveken szereplő ajánlások száma nem éri el a jelöltséghez szükséges számot.

Az ajánlások ellenőrzésének eredményéről a HVI/TVI tájékoztatja a HVB-t/TVB-t

Az ellenőrzés eredményét tartalmazó kimutatást a jelöltként indulni szándékozó választópolgár és a jelöltet indítani/listát állítani kívánó jelölő szervezet képviselője akár a HVB/TVB döntését megelőzően is jogosult megtekinteni, továbbá tájékoztatást kérhet az érvénytelennek tekintett ajánlásokat érintő érvénytelenségi okokról, azokkal összefüggésben észrevételekkel élhet. Másolat az ajánlóívekről ebben az esetben sem kérhető.

Ha a HVB a megfelelő számú érvényes ajánlás hiánya miatt visszautasítja a jelölt nyilvántartásba vételét, ugyanazon jelölt ismételt bejelentése lehetséges további ajánlóívek leadásával, mely esetben az érvényes ajánlások számába a korábban leadott összes érvényes ajánlást is bele kell számolni.

23.6. Kompenzációs lista bejelentése

A 10 000-nél több lakosú településen a kompenzációs listát legkésőbb a szavazást megelőző 33. napon (várhatóan május 7-én) 16 óráig kell bejelenteni a HVB-nél az **L4** nyomtatvány, valamint az azon állított jelöltek által kitöltött **SZ4** nyomtatványok átadásával. A listán szereplő jelölteknek nyilatkozni kell, hogy a választói akarat befolyásolására vagy ennek megkísérlésére irányuló tevékenység folytatása céljából külföldi támogatást vagy ebből származó vagyonelemet az adott választás vonatkozásában nem használnak fel.²¹

A kompenzációs lista állításánál a jelölő szervezet – a lista nyilvántartásba vételéig bejelentett – egyéni választókerületi jelöltjeinek számát kell figyelembe venni, kivéve azt a jelöltet, akinek nyilvántartásba vételét a HVB elutasította.

23.7. Fővárosi lista bejelentése

A fővárosi listát legkésőbb a szavazást megelőző 33. napon (várhatóan május 7-én) 16 óráig kell bejelenteni az **FVB**-nél az **L4** nyomtatvány, valamint az azon állított jelöltek által kitöltött **SZ4** nyomtatványok átadásával. A listán szereplő jelölteknek nyilatkozni kell, hogy a választói akarat befolyásolására vagy ennek megkísérlésére irányuló tevékenység folytatása céljából külföldi támogatást vagy ebből származó vagyonelemet az adott választás vonatkozásában nem használnak fel.²²

A fővárosi lista állításánál a jelölő szervezet – a lista nyilvántartásba vételéig bejelentett – főpolgármester-jelöltjét illetve a kerületi polgármesterjelöltjeinek számát kell figyelembe venni, kivéve azt a jelöltet, akinek nyilvántartásba vételét az FVB illetve HVB elutasította.

23.8. Listákra vonatkozó közös szabályok

A listán legfeljebb háromszor annyi jelölt állítható, mint a listán megszerezhető mandátumok száma. A listán szereplő jelöltek sorrendjét a jelölő szervezet határozza meg, melyet a lista bejelentése után nem lehet módosítani. Ha valamelyik jelölt a listáról kiesett, helyére a listán soron következő jelölt lép. A bejelentett listára új jelölt nem jelenthető be.

A jelölő szervezet a listát, illetve a listán szereplő jelölt jelölését legkésőbb a szavazást megelőző 33. nap (várhatóan május 7.) 16 óráig visszavonhatja. A visszavont lista helyett a jelölő szervezet új listát nem állíthat.

²¹ A lista jelöltjei az SZ4 nyomtatványon nyilatkoznak.

²² A lista jelöltjei az SZ4 nyomtatványon nyilatkoznak.

A közös listával kapcsolatos jognyilatkozatot a közös listát állító jelölő szervezetek közösen teszik meg.²³

24. A JELÖLT ÉS A LISTA NYILVÁNTARTÁSBA VÉTELE

A HVB/FVB/TVB/NVB minden, a törvényes feltételeknek megfelelő jelöltet, illetve listát – legkésőbb a bejelentését követő negyedik napon – nyilvántartásba vesz.

A HVB/FVB/TVB/NVB visszautasítja a jelölt, illetve a lista nyilvántartásba vételét, ha bejelentése a törvényes feltételeknek nem felel meg.

A 10 000-nél több lakosú településen a nemzetiségi jelölő szervezetek által az egyéni választókerületekben állított, nemzetiségi jelöltként nyilvántartásba vett jelölteket a HVB – nemzetiségenként külön-külön – nemzetiségi kompenzációs listára veszi fel (azon nemzetiségi jelöltek kivételével, akiket olyan nemzetiségi jelölő szervezet(ek) állított(ak), amelyek saját jogon önálló vagy közös kompenzációs listát állított(ak) a településen).

24.1. A jelölő szervezetek, jelöltek és listák nyilvántartása

A bejelentett és a nyilvántartásba vett jelölő szervezetek, jelöltek és listák közhiteles, elektronikus nyilvántartását – a jogszabályban meghatározott adattartalommal – a választási irodák vezetik.

A nyilvántartott adatokban bekövetkező változásokat a nyilvántartásba vevő választási bizottság mellett működő választási iroda vezeti át a nyilvántartáson.

Ha a jelölő szervezet, a jelölt és a lista nyilvántartásból törlésre került a választási iroda a választási bizottságot a soron következő ülésén tájékoztatja. Ha a jelölő szervezetet törlik a civil szervezetek bírósági nyilvántartásából, az NVI törli a jelölő szervezetek nyilvántartásából.

24.2. A jelölt kiesése

Az egyéni jelölt kiesik, ha a szavazás napját megelőző második nap 16 óráig a jelölésről írásban lemond. A lemondást elektronikus azonosítást követően elektronikusan, személyesen vagy kézbesítési meghatalmazott által lehet benyújtani.

Az egyéni és listás jelölt is kiesik, ha

- a központi névjegyzékből törlésre kerül,
- a választhatóság jogát elveszíti,
- a választási iroda a jelöltet állító jelölő szervezetet törli a jelölő szervezetek, jelöltek és listák nyilvántartásából.²⁴

A kiesett jelölt nevét a jelölő szervezetek, jelöltek és listák nyilvántartásából, valamint az egyéni szavazólapokról törölni kell.

24.3. A lista kiesése

A lista kiesik, ha

- a jelölő szervezet a listát visszavonja,²⁵
- a szavazás megkezdése előtt a listán szereplő valamennyi jelölt kiesik,
- a választási iroda a listát állító jelölő szervezetet, illetve közös lista esetén valamennyi jelölő szervezetet törli a jelölő szervezetek, jelöltek és listák nyilvántartásából, illetve

²³ Lehetőség van arra, hogy több jelölő szervezet ugyanazt a személyt hatalmazza meg képviselőnek, így ugyanaz a személy jár el, de ekkor is ki kell derülnie a többségi jogosultságnak, praktikusán minden képviselt nevében alá kell írnia az okiratokat.

²⁴ Az EP választáson kiesik továbbá a jelölt, ha

- akit az Európai Unió más tagállamában jelöltként nyilvántartásba vettek,
- aki az állampolgársága szerinti tagállamban nem rendelkezik választójoggal.

²⁵ Legkésőbb a bejelentésre nyitva álló határidőig, várhatóan május 7. 16 óráig.

- kompenzációs lista esetében jelölt kiesése miatt a jelöltek száma nem éri el a törvényi minimumot, magyarul kétharmad alá csökken a jelöltek száma,²⁶
- fővárosi lista esetében, ha a főpolgármester-jelölt kiesik vagy a polgármesterjelöltek száma nem éri el a törvényi minimumot.

A kiesett listát a jelölő szervezetek, jelöltek és listák nyilvántartásából, illetve a vármegyei, valamint a fővárosi listát a szavazólapokról is törölni kell.

²⁶ Ez a korábbi választásokhoz képest jelentős változás, mert 2023. május 26-a előtt a listaindítás jogát nem érintette, ha a nyilvántartásba vett egyéni választókerületi vagy polgármester-jelölt visszalépett vagy egyéb okból kiesett.

3 A VÁLASZTÁSI KAMPÁNY ORSZÁGOS ÉS HELYI ESZKÖZEI

3.1 A VÁLASZTÁSI KAMPÁNYIDŐSZAK

A Ve. szerint a kampányidőszak a szavazás napját megelőző 50. naptól, a szavazás napján a szavazás befejezéséig, azaz 19 óráig tart.

3.2 A KAMPÁNYTEVÉKENYSÉG

Kampánytevékenységnek minősül:

- a kampányeszközök kampányidőszakban történő felhasználása és
- minden egyéb, kampányidőszakban folytatott tevékenység a választói akarat befolyásolása vagy ennek megkísérlése.

Az Alkotmánybíróság 2015 óta formálódó gyakorlatában erőteljesen védi a szólás- és véleményszabadságot a választási kampány során, és a tényállítások formájában megjelenő, valamint a túlzó, felfokozott, netán képi formában kifejezett negatív véleményeket is alapjogi védelemben részesíti. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában fokozott alkotmányos védelmet élveznek az olyan értékítéletek is, amelyek a közügyekre vonatkozó vélemények ütközésében kapnak hangot.

Éppen ezért az irányadó joggyakorlat szerint a választási kampányban tipikusan a közszereplők egymás közti kontextusában kell értelmezni és megítélni a véleménynyilvánítási szabadságot, illetve annak korlátait.²⁷ Emellett szintén fokozott alkotmányos védelem illeti meg a választópolgároknak a jelöltekkel, jelölő szervezetekkel, különösen a közhatalom gyakorlóival kapcsolatos véleménynyilvánítását.

Kampánytevékenység végzése széles körben megengedett, magától értetődő, hogy ez a jog megilleti a jelölő szervezeteket és a jelölteket. Ezen túl mind a magánszemélyek, mind az egyéb szervezetek többségének biztosított, hogy kampánytevékenységet végezzenek, azonban egyes személyek, szervezetek esetében kampánytevékenység folytatása, vagy a személyes kommunikációt meghaladó véleménynyilvánítás nem megengedett.

Az állam és a helyi önkormányzat, továbbá azok szervei mint a közhatalom megtestesítői a választási kampányban nem vehetnek részt, ezért a kampányidőszak alatt a jelöltek és a jelölő szervezetek esélyegyenlőségének érvényesítése érdekében az állami, illetve az önkormányzati szerveknek tartózkodniuk kell attól, hogy a jelöltek/jelölő szervezetek szabad versengésébe beavatkozzanak.²⁸

Fontos viszont kiemelni, hogy a Ve. 142. §-a szerint „nem minősül választási kampánynak a választási szervek tevékenysége, az állampolgárok - mint magánszemélyek - közötti személyes kommunikáció, függetlenül annak tartalmától és formájától, továbbá az Alkotmánybíróság, a bíróságok, a helyi önkormányzatok és más állami szervek jogszabályban meghatározott feladatuk során végzett tevékenysége.”²⁹

A közhatalmat gyakorló szervek tehát választási kampánytevékenységet nem végezhetnek, azonban elkerülhetetlen, hogy kampánytevékenységnek nem minősülő olyan, jogszabályban biztosított, sőt előírt tevékenységet is végezzenek, mely a kampány során is fejt ki hatást.

²⁷ A véleménynyilvánítás egyes esetekben tény közlésével valósul meg, tények közlése nélkül a véleménynyilvánítás ellehetetlenülne. Ha a választási eljárás során az értékítélet a közügyek vitatásának körén belül marad, tartalmára nézve nem végezhető el bizonyíthatósági teszt, azaz nem kerülhet sor tényállítás helyes vagy helytelen voltának vizsgálatára.

A választási kampány offenzív véleményeivel/értékítéleteivel szemben a választókat kizárólag a választási ellenfelek defenzív véleményei védhetik meg. A véleménynyilvánítás szabadsága azonban nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelyek kizárólag az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsümlésében (vagyis az emberi méltóság korlátozhatatlan magjának megsértésében), a másik személy pusztá megalázásában, vagy bántó és sértő kifejezések használatában nyilvánulnak meg.

[lásd: 3122/2014. (IV. 24.) AB határozat, 5/2015. (II. 25.) AB határozat, 9/2015. (IV. 23.) AB határozat, 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, 3240/2019. (X. 17.) AB határozat; Kúria: Kvk.I.37.443/2014/4., Kvk.I.37.441/2014/2., Kvk.IV.37.367/2018/2., Kvk.V.37.463/2018/2., Kvk.VI.37.327/2018/2].

²⁸ Lásd: Kúria Kvk.IV.37.360/2014/2. számú végzés.

²⁹ Lásd: Kúria Kvk.III.38.043/2019/2. számú végzés:

„[21] Ugyanakkor ezzel összefüggésben szükséges megállapítani, hogy a Ve. 142. §-ának 2018. évi CXIII. törvény 5. §-ával történt, 2018. december 28. napjától hatályos módosítását követően nem tartható fenn a továbbiakban a politikai pártok küzdelmében megkövetelt állam semlegességére vonatkozó kúriai joggyakorlat (Kvk.IV.37360/2014/2., BH 2014/12/397). Helyesen utalt ekként az NVB a már módosított szabályozás hatálya alatt az európai parlamentí választásokkal összefüggésben született Kvk.V. 37637/2019/6 számú kúriai ítéletre (lásd ezen ítélet 40. pontja), amely választáson már nem érvényesült az állami szervek semlegességének doktrínája.”

Az Alkotmánybíróság és a Kúria is számos esetben foglalkozott a kérdéssel, ezen belül a többes jogállású személyek szerepével, és álláspontjuk következetesen az, hogy a közhatalom hivatalban lévő egyes szereplői – így különösen az országgyűlési képviselők, a polgármesterek illetve az önkormányzati képviselők – tisztségük fennállásának ideje alatt egyik tevékenységükben sincsenek korlátozva, sőt a közhatalom gyakorlása során nemcsak joga az érintettnek eljárni, hanem ez úgymond munkaköri kötelessége is. Azonban fontos hangsúlyozni, hogy a két külön szerep gyakorlása során egyértelműen ki kell derülnie, hogy adott helyzetben közhatalmi feladat gyakorlásáról, esetleg a közhatalmi státusz felhasználásáról vagy kampánytevékenységről van szó.³⁰

A választási bizottságok tagjai esetében – mivel jogviszonyuk kétféleképpen jöhet létre, egyrészt az erre jogosított népképviselői szerv (országgyűlés, vármegyei/fővárosi közgyűlés, illetve képviselő-testület) választásával, másrészt jelölt/jelölő szervezet megbízásával – eltérő lehet a tevékenységük megítélése. Így a kúriai joggyakorlat a véleménynyilvánítás szabadsága esetében szigorúbban ítélte meg a választott tagokkal szembeni elvárásokat, esetükben tartózkodni kell a vélemény nyilvános közzétételétől, míg ez a megbízott tagok esetében megengedett, tekintettel arra – s ezt a megbízása is tanúsítja –, hogy erősen kötődik a delegáló személyéhez.³¹

3.3. A KAMPÁNY ESZKÖZEI

A választási kampánytevékenység megítélése szempontjából fontos annak körülhatárolása, hogy mi minősül kampányeszköznek.

Kampányeszköznek minősül minden olyan eszköz, amely alkalmas a választói akarat befolyásolására vagy annak megkísérlésére, így különösen:

- a plakát,
- a választási gyűlés,
- a politikai reklám,
- a politikai hirdetés,
- a személyes meggyőzés, **valamint**
- a közvetlen politikai kampány (a jelölő szervezet vagy jelölt által történő közvetlen megkeresés).

3.3.1 A plakát

A Ve. a kampányeszközök körében meghatározza a plakát fogalmát, valamint azt, hogy mi tekinthető plakátnak.

A választási kampány eszközei szempontjából, a Ve. rendelkezéseinek alkalmazásában plakátnak minősül:

- a választási falragasz,
- a felirat,
- a szórólap,
- a vetített kép,
- az embléma

mérettől és hordozóanyagtól függetlenül.³²

A Ve. 144. § (2) bekezdése alapján kampányidőszakban a jelölő szervezeteknek és a jelölteknek nem kell engedélyt kérni, illetve bejelenteni, ha választási plakátot szeretnének készíteni.

A plakáton fel kell tüntetni a szerkesztésre és a kiadásra vonatkozó legfontosabb adatokat (impresszum): a kiadó nevét, székhelyét és a kiadásért felelős személy nevét.

³⁰ Lásd: 3154/2018. (V.11.) AB határozat, 3130/2022. (IV. 1.) AB határozat, 3131/2022. (IV. 1.) AB határozat; Kúria Kvk.VI.37.699/2019/2., Kvk.II.39.258/2022/7. számú végzései; 220/2022., 228/2022., 229/2022., 230/2022. és 231/2022. NVB határozatok

³¹ Lásd: Kúria Kvk.VI.39.308/2022/5. és Kvk.VI.39.309/2022/5. számú végzés.

³² A hordozóanyag bármilyen anyagból készülhet, és bármilyen felület alkalmas lehet rá.

Plakát a törvényben meghatározott kivételeken túl (Ve. 144. §) bárhol elhelyezhető.

A kivételek a következők:

- Plakátot elhelyezni magántulajdonban lévő tárgyon kizárólag a tulajdonos vagy a bérlő **előzetes, írásbeli hozzájárulásával** lehet.³³
- Plakátot elhelyezni állami vagy önkormányzati tulajdonban lévő tárgyon a tulajdonos, a tulajdon tárgyán fennálló vagyongazdálkodási jogviszony esetén a vagyongazdálkodási jog gyakorlójának **előzetes, írásbeli hozzájárulásával** lehet.³⁷
- Tilos plakátot elhelyezni védett műemléki értéken, védett örökségi elemen, az építészeti örökség védett elemén, védett természeti területen és értéken.
- Állami vagy önkormányzati hatóság elhelyezésére szolgáló épületen vagy azon belül plakátot elhelyezni **tilos**.
- A választási kampányt szolgáló önálló hirdető-berendezés elhelyezésére, valamint az óriásplakátok vonatkozásában a közterület-használatról szóló jogszabályokat kell alkalmazni.
- A plakátot úgy kell elhelyezni, hogy az ne fedje más jelölt vagy jelölő szervezet plakátját.
- A plakátot úgy kell elhelyezni, hogy az károkozás nélkül eltávolítható legyen.

A Kúria több végzésében is kifejtett joggyakorlata szerint a választási plakát elhelyezésére kizárólag a Ve. 144.§-ának a rendelkezései az irányadók.

A korábbi szabályozással ellentétben a helyi önkormányzat nem állapíthat meg a plakátelhelyezést korlátozó vagy tiltó rendelkezéseket.

A plakát elhelyezőinek csak a Ve. rendelkezéseinek kell megfelelni, a választási szervek is csak az e rendelkezéseknek való megfelelést vizsgálhatják.^{34,35,36}

A Ve.: a választási kampányt szolgáló önálló hirdető-berendezések és óriásplakátok elhelyezésére irányuló kérelem elbírálására vonatkozóan nem tartalmaz rendelkezést, azonban a Ve. alapvető rendelkezéseivel összhangban elvárható, hogy arról a kérelem elbírálására jogosult rövid határidővel, illetve a különböző személyek által benyújtott kérelmekről azonos feltételek figyelembevételével és alkalmazásával döntsön.³⁷

Köteles eltávolítani a plakátot a szavazást követő 30 napon belül az, aki elhelyezte, vagy akinek érdekében elhelyezték. A 30 napos határidő a Ve. 10. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésből követően jogvesztő. Abban az esetben, ha az eltávolítás kötelezettségének nem tesz eleget az, aki vagy akinek érdekében elhelyezték a plakátot, a tulajdonos, a bérlő, a vagyongazdálkodó végzi el a plakát eltávolítását, ennek költségét azonban a plakát eltávolítására kötelezett viselni köteles. Az eltávolítására vonatkozó kötelezettség megszegése miatt előterjesztett kérelem elbírálására a választási bizottságnak nincs hatásköre és bírság kiszabására sem jogosult (13/2014. NVB iránymutatás).

3.3.2. A választási gyűlés

Az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdése rögzíti, hogy mindenkinek joga van a békés gyülekezéshez.

A gyülekezési jogra vonatkozó törvényi szabályokat a gyülekezési jogról szóló 2018. évi LV. törvény (a továbbiakban: Gytv.) tartalmazza. A törvény hatálya – ellentétben a korábbi szabályozással – **kiterjed a választási gyűlésekre is.**

A Ve. mindössze néhány kiegészítő szabályt tartalmaz.

³³ Lásd: Kúria Kvk.VII.39.322/2022/3. számú végzés.

³⁴ Lásd: Kvk.I.37.476/2014/3., Kvk.III.37.355/2014/3., Kvk.I.37.491/2014/3., Kvk.II.37.307/2014/3., Kvk.III.37.399/2014/3., Kvk.IV.37.555/2019/2. Kvk.III.37.655/2019/4. számú végzések

³⁵ A Kúria döntéseinek esszenciája: a közúti közlekedési szabályok, továbbá a reklámtáblák elhelyezésére vonatkozó rendeleti szabályok nem alkalmazhatók, mivel a Ve. 144.§-a egy zárt szabályrendszert alkot.

³⁶ Lásd még: 3312/2019. (XI. 21.) AB határozat.

³⁷ Lásd: 27/2019. (X. 22.) AB határozat és 30/2019. (XI. 4.) AB határozat

A Ve. 145. § (1) bekezdése szerint választási gyűlést kampányidőszakban, a szavazás napját megelőző 50. naptól, várhatóan április 20-tól lehet tartani, de a szavazás napjára választási gyűlés nem szervezhető, illetve a szavazás napján választási gyűlés nem tartható.³⁸

A választási gyűlés megtartható magánterületen (tulajdonosi engedéllyel) és közterületen egyaránt.

A közterületen tartandó választási gyűlést a szervezőnek a rendőrségen be kell jelentenie.

A választási gyűlések nyilvánosak. A választási gyűlésen a rend fenntartásáról a gyűlés szervezőjének kell gondoskodnia.³⁹

Állami vagy önkormányzati hatóság elhelyezésére szolgáló épületben választási kampánytevékenységet folytatni, választási gyűlést tartani tilos, kivéve az ötszáznál kevesebb lakosú településen, feltéve, hogy más közösségi célú épület nem áll rendelkezésre.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény, illetve a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény szankcionálja a választási gyűlésen való részvétel jogtalan akadályozását.

3.3.3. Politikai reklám

3.3.3.1 A politikai reklám fogalma

A politikai reklám fogalmának meghatározásakor a Ve. – a megfelelő eltérések meghatározása mellett – a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Mttv.) szabályozását veszi alapul.

A politikai reklám az Mttv. 203. § 55. pontjában meghatározott politikai reklám, azzal az eltéréssel, hogy a párt, politikai mozgalom és kormány alatt jelölő szervezetet és független jelöltet kell érteni.

Az Mttv. 203. § 55. pontja szerint politikai reklám: valamely párt, politikai mozgalom vagy a kormány népszerűsítését szolgáló vagy támogatására ösztönző, illetve azok nevét, célját, tevékenységét, jelszavát, emblémáját népszerűsítő, a reklámhoz hasonló módon megjelenő, illetve közzétett műsorszám.

3.3.3.2 A politikai reklám közzététele - általános szabályok

A politikai reklám közzététele a Ve. általános jelleggel az Mttv. rendelkezéseit rendeli alkalmazni, emellett további általános jellegű szabályokat is meghatároz az alábbiak szerint:

- A médiaszolgáltató egyenlő feltételek mellett teheti közzé a jelöltet, illetve listát állító jelölő szervezetek és a független jelöltek politikai reklámjait. Közös jelölt, illetve közös lista esetén a jelölő szervezetek együttesen jogosultak a politikai reklám megrendelésére.
- A politikai reklámhoz véleményt, értékelő magyarázatot fűzni tilos.
- A politikai reklám közzétételeért a médiaszolgáltató ellenszolgáltatást nem kérhet, és nem fogadhat el.
- Az audiovizuális médiaszolgáltatásban közzétételre szánt politikai reklám megrendelője köteles a reklám feliratozásáról vagy jelyelvi tolmácsolással való ellátásáról gondoskodni.
- A szavazás napján politikai reklámot nem lehet közzétenni.

3.3.3.3 Az országos műsorszolgáltatók által közzétett politikai reklám

Az országos műsorszolgáltatók esetében a Ve. külön szabályozza a közszolgálati, illetve az egyéb műsorszolgáltatókat.

A közszolgálati műsorszolgáltatók naponta három alkalommal, a 6–8, 12–14 és 18–20 óra között kezdődő időszavokban, megszakítás nélkül kötelesek biztosítani a politikai reklámok közzétételét, melyeknek sorrendjét naponta változtatni kell. A jelölő szervezet megjelölheti, hogy mely napon és mely időszavban kéri a politikai

³⁸ Lásd: Kúria Kvk.III.37.931/2016/2. számú végzés.

³⁹ Lásd: 221/2022. NVB határozat.

reklám közzétételét. A politikai reklám hossza legfeljebb 30 másodperc lehet, és azt legalább három nappal a közlés előtt át kell adni.

Az önkormányzati választáson annak a nyolc jelölő szervezetnek a politikai reklámjait kell közzétenni, amelyek országos összesítésben a legtöbb képviselő- és polgármesterjelöltet állították. A közzététel időtartama 300 perc, melyet a jelölés arányában kell felosztani a szervezetek között. Az időtartam felosztásáról az NVB határozatban dönt valamennyi jelölt- és listaállítás jogerőre emelkedését követően.

A nemzetiségi önkormányzati választáson a szavazás napját megelőző napon a közszolgálati műsorszolgáltatók az országos listát állító jelölő szervezetek politikai reklámjait egy-egy alkalommal kötelesek közzétenni.

A közszolgálati műsorszolgáltatók további politikai reklámot nem tehetnek közzé.⁴⁰

Az egyéb műsorszolgáltatók legkésőbb a választást megelőző 50. napon közlik az NVB-vel, ha biztosítani kívánják politikai reklám közzétételének lehetőségét. Az NVB a választások hivatalos honlapján a nyilatkozatot tett médiaszolgáltatót és a médiaszolgáltatások megnevezését, illetve a közzétételre biztosított időtartamot közzéteszi.

A politikai reklám közzétételére a 147/A–147/E. § rendelkezéseit – a 147/A. § (3) bekezdése kivételével – kell megfelelően alkalmazni azzal, hogy az országgyűlési képviselők általános választásán, az Európai Parlament tagjainak választásán és a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán a politikai reklámok közzétételére szánt időtartamot a médiaszolgáltató határozza meg, de az nem lehet kevesebb, mint a közszolgálati médiaszolgáltatóra eső időtartam fele. Ha az időtartam eltér a közszolgálati médiaszolgáltatóra eső időtartamtól, az NVB az egyes jelölő szervezetek rendelkezésére álló időtartamot arányosan csökkentett, illetve megnövelt mértékben állapítja meg.

3.3.3.4 Helyi, körzeti műsorszolgáltatók által közzétett politikai reklám

A helyi, körzeti műsorszolgáltatók a 3.3.3.2. pontban felsorolt általános szabályok szerint tehetnek közzé politikai reklámot. E műsorszolgáltatókat a politikai reklám közzétételére vonatkozó előzetes bejelentési kötelezettség nem terheli, és a Ve. 147. §-ában foglalt rendelkezések betartása mellett időtartambeli és időszámbeli korlátozás nélkül tehetnek közzé politikai reklámot.

3.3.4 Politikai hirdetés

Politikai hirdetés az ellenérték fejében, valamely jelölő szervezet vagy független jelölt népszerűsítését szolgáló vagy támogatására ösztönző, illetve azok nevét, célját, tevékenységét, jelszavát, emblémáját népszerűsítő, sajtótermékben közzétett médiatartalom vagy filmszínházban közzétett audiovizuális tartalom.

A sajtótermékek hirdetési szolgáltatásainak árjegyzéke az Állami Számvevőszéken keresztül nyilvánosságra kerül.

A sajtótermék fogalmát az Mttv. 203. § 60. pontja határozza meg. Eszerint sajtótermék: a napilap és más időszaki lap egyes számai, valamint az internetes újság vagy hírportál, amelyet gazdasági szolgáltatásként nyújtanak, amelynek tartalmáért valamely természetes vagy jogi személy szerkesztői felelősséget visel, és amelynek elsődleges célja szövegből, illetve képekből álló tartalmaknak a nyilvánossághoz való eljuttatása tájékoztatás, szórakoztatás vagy oktatás céljából, nyomtatott formátumban vagy valamely elektronikus hírközlő hálózaton keresztül. A szerkesztői felelősség a médiatartalom kiválasztása és összeállítása során megvalósuló tényleges ellenőrzésért való felelősséget jelenti, és nem eredményez szükségszerűen jogi felelősséget a sajtótermék tekintetében.

A sajtótermékek nyilvántartása elérhető a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság honlapján, az alábbi linken:

https://sajtopub.nmhh.hu/sajto_kozzetel/app/index.jsp

⁴⁰ Politikai reklám közzétételére az EP választáson is kötelesek a közszolgálati műsorszolgáltatók, azzal, hogy a közzététel időtartama 300 perc, melyet egyenlő arányban kell felosztani a listát állító szervezetek között.

Az Mttv. 203. § 60. pontjában meghatározott sajtótermékekben politikai hirdetés a választási kampányidőszakban az alábbiak szerint tehető közzé:

- A sajtótermékben közzétett fizetett politikai hirdetésnek azonnal felismerhetőnek és más médiatartalmaktól megkülönböztethetőnek kell lenni.
- A politikai hirdetésből egyértelműen ki kell derülnie, hogy ki volt a megrendelője, illetve, hogy a kampányban kinek a támogatására ösztönöz. Politikai hirdetés megrendelőjének nevét és lakcímét/székhelyét fel kell tüntetni a hirdetéshez kapcsolódóan.
- Amennyiben sajtótermék politikai hirdetést kíván közölni, a választás kitűzését követő 5 munkanapon belül az Állami Számvevőszékhez eljuttatja hirdetési szolgáltatásainak árjegyzékét, amelyet az nyilvántartásba vesz, és honlapján közzétesz, a sajtótermék ugyanezt az árjegyzékét a honlapján közzéteszi.
- Politikai hirdetést kizárólag olyan sajtótermék közölhet, amelynek hirdetési árjegyzékét az Állami Számvevőszék nyilvántartásba vette.
- Politikai hirdetés csak a nyilvántartásba vett árjegyzék által meghatározott ellenérték fejében közölhető.
- Magyarországon letelepedett kiadók sajtótermékei közül csak az közölhet politikai hirdetést, amely az Mttv. szerinti hatósági nyilvántartásban szerepel.
- Az Állami Számvevőszéknél bejelentkezett sajtótermék a politikai hirdetés közzétételét nem tagadhatja meg, így nem hivatkozhat sem arra, hogy nem ért egyet a hirdetésben foglaltakkal, vagy azt jogsértőnek tartja, s arra sem, hogy területi okok miatt nem tudja a politikai hirdetést közzétenni.⁴¹
- A közös eljárásra tekintettel a sajtótermék azon szempontból vizsgálhatja a hirdetést, hogy annak tárgya összhangban van-e a bejelentéssel, tehát a hirdetés azzal a választással kapcsolatban fejt-e ki kampánytevékenységet, melyre a sajtótermék a megjelenés lehetőségét biztosítja.⁴²

3.3.5. A média és a sajtó műsorszámainak szerkesztésével kapcsolatos előírások

A sajtótermékekben megjelenő politikai hirdetéssel és a médiaszolgáltató felületen közlésre kerülő politikai reklámmal kapcsolatos szabályokat fentebb ismertettük. Ezekben az esetekben a közlés szabályait a Ve. részletesen tartalmazza. Ezzel ellentétben a szolgáltatók által a szerkesztői szabadság körébe tartozó tartalomra vonatkozóan a Ve. nem tartalmaz konkrét rendelkezést, viszont a Ve. alapvető rendelkezései, különösen a jelöltek és jelölőszervezetek közötti esélyegyenlőség biztosítása a sajtó egyes szereplőivel, illetve a médiával szemben is követelményként jelenik meg.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a sajtószabadság korlátozásának alkotmányossági mércéi eltérnek az egyes tömegkommunikációs eszközök tekintetében. A médiaszolgáltatók (televíziók, rádiók) esetében az Alkotmánybíróság a szerkesztői szabadság széles körű korlátozását is elfogadhatónak tartja. Az Alkotmánybíróság a kiegyensúlyozott, elfogulatlan, tárgyilagos tájékoztatás követelményét elfogadta a médiaszolgáltatók szerkesztői szabadságának korlátjaként.

Az írott sajtó esetében az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a sajtótermékek többsége nem szankcionálható az általa nyújtott tájékoztatás jellege, minősége miatt. Viszont van egy jelentős kör, mégpedig a közhatalmi szerv által fenntartott, közpénzből működtetett sajtótermékek, melyek esetében előírhatók bizonyos követelmények. Tipikusan ebbe a körbe tartoznak az önkormányzati lapok, melyek szerkesztésére az általánosnál szigorúbb – a médiával részben azonos – szerkesztési követelmények vonatkoznak.

Hogyan kell eleget tenni a fentebb leírt elvi követelményeknek? Alapvetően az esélyegyenlőséget, kiegyensúlyozottságot a választási kampány hosszabb időszakában kell biztosítani a sajtónak és a média szereplőinek, így önmagában egy-egy sajtóterméken, vagy műsorszámon belüli túlzott megjelenés, vagy adott

⁴¹ A politikai reklám és a politikai hirdetés közzétételére vonatkozó szabályokkal kapcsolatos jogértelmezést a 2/2014. NVB iránymutatás tartalmazza, az irányadó joggyakorlatra vonatkozó releváns kúriai döntések az alábbiak: Kvk.IV.37.359/2014/2, Kvk.I.37.957/2016/2, Kvk.VI.37.950/2016/2, a Kvk.VI.37.885/2016/3., Kvk.IV.37.658/2019/5., Kvk.III.37.608/2019/4., Kvk.I.37.573/2019/2. számú végzések.

⁴² Lásd: Kúria Kvk.V.39.374/2022/3. számú végzés.

szervezet, jelölt mellőzése önmagában nem tekinthető jogsértőnek. Ebbe a körbe tartoznak kiemelten az időszakonként (pl. hetente) megjelenő sajtótermékek, vagy a médiaszolgáltatások körében a hírműsorok, magazinműsorok, amelyek akár napi rendszerességgel kerülnek sugárzásra.⁴³

Azonban vannak olyan esetek, amikor a műorszám jellegéből (pl. polgármester-jelölti vita), vagy a választási eljárás egy rövid időszakában jellemző tevékenységről szóló híradás aktualitásából (pl. ajánlások gyűjtése) az következik, hogy rövid időszakon, sőt akár egy alkalmon belül is biztosítani kell a kiegyensúlyozott tájékoztatást.⁴⁴

Az utóbbi években (évtizedben) megnőtt a közösségi média szerepe a kampányokban. Nevével ellentétben a közösségi média nem médiaszolgáltatóként funkcionál, nem az általa szerkesztett tartalmakat terjeszti a kampány időszakában – mint ahogy máskor sem –, hanem a felhasználók számára közlési felületet (kvázi, mint egy plakáthely, vagy politikai hirdetés) biztosít üzeneteik, véleményük továbbításához. Ennek megfelelően felelősség sem terheli a közösségi média üzemeltetőjét a felületen megjelenő tartalomért, azok a véleménynyilvánítás szabadsága körében értékelhetők, az azzal kapcsolatos esetleges jogsértésért a tartalom létrehozója/publikálója/terjesztője viseli a felelősséget. A közösségi média felülete kvázi az „elkövetés helyszíne”, míg a poszt maga a vélt jogsértés bizonyítékaként jöhet számításba.⁴⁵

A teljes képhez tartozik, hogy a közösségi média szereplői a felület használatára vonatkozó magánjogi szerződés alapján szűk körben fenntartják a szerkesztés lehetőségét, általában a kihelyezett tartalmak törlése által, azonban pont a magánjogi szerződés megléte (a felhasználó a felület igénybevételevel elfogadja a feltételeket) az, ami tevékenységük jogellenességét kizárja,⁴⁶ így a közösségi média szereplőinek a tevékenysége abban az esetben kifogásolható, ha a közösségi oldalon közzétett, a választási eljárás szempontjából releváns tartalmú bejegyzések törlésére kerül sor.

3.3.6. Közvetlen politikai kampány

A közvetlen politikai kampány a jelölt/jelölő szervezet által a választási kampányanyagok a választópolgár részére közvetlen megkeresés módszerével (pl. névre szóló levél küldése, telefonhívás, e-mail küldés) történő eljuttatása.

3.3.7. Személyes meggyőzés

A legrégebb óta alkalmazott kampányeszköz a jelölt vagy a jelölő szervezet nevében fellépő személy által folytatott személyes meggyőzés. A személyes meggyőzés érdekében a jelölt vagy a jelölő szervezet nevében fellépő személy kísérletet tesz a kapcsolat megteremtésére a választópolgárokkal, vagy biztosítja részükre a kapcsolatfelvétel lehetőségét. A jelöltek és jelölő szervezetek a helyszín, vagy a személyes meggyőzéssel egyidejűleg folytatott tevékenység függvényében jogosultak a választópolgárok személyes meggyőzésére.

3.3.7.1 A személyes meggyőzés módszerei

A választópolgárokkal való kapcsolat megteremtése a választópolgárok közvetlen megszólítása útján közterületen, közforgalom céljára megnyitott magánterületen, valamint magánterületen is történhet.

A személyes meggyőzés másik módszere, hogy a jelölt vagy a jelölő szervezet nevében fellépő személy a közterületen vagy a közforgalom céljára nyitva álló magánterületen, valamint a jelölt vagy a jelölő szervezet által használt magánterületen való jelenlét útján biztosítja a kapcsolatfelvétel lehetőségét a választópolgár számára. A jelölt vagy a jelölő szervezet nevében fellépő személy előzetesen közölheti is a nyilvánossággal, hogy valamely helyszínen a jelölt vagy a jelölő szervezet nevében fellépő személy jelen lesz ezzel a céllal.

A több személy által közterületen vagy közforgalom céljára megnyitott magánterületen folytatott személyes meggyőzés a kapcsolatfelvételi lehetőség biztosítása mellett lehetővé teszi azt is, hogy a jelölt vagy a jelölő szervezet nevében fellépő személy a választópolgárokat megszólítsa.

⁴³ Lásd: Kúria Kvk.III.37.570/2019/4. végzés

⁴⁴ Lásd: 3096/2014. (IV. 11.) AB határozat, Kúria Kvk.II.37.396/2014/3. számú, Kvk.III.37.465/2014/2. számú, Kvk.III.37.516/2019/4. számú, Kvk.VI.39.406/2022/4. számú, Kvk.VI.39.498/2022/5. számú végzések

⁴⁵ Lásd: Kúria Kvk.I.39.245/2022/3. végzés

⁴⁶ Lásd: Fővárosi ítéltábla 2.Pk.50.059/2019/2. számú végzése, Kúria Kvk.I.38.019/2019/2. számú végzés

337.2 A személyes meggyőzés céljai

A személyes meggyőzés a választópolgárok megszólítása és a velük folytatott eszmecsere mellett arra irányul, hogy a jelölt vagy a jelölő szervezet elképzeléseiről a választópolgárt meggyőzzék. Egyidejűleg a választópolgár az erre nyitva álló időszakon belül ajánlást adhat a jelölt vagy a jelölő szervezet listájának, illetve a kampány során bármikor támogathatja aláírásával a jelölt vagy a jelölő szervezet elképzeléseit.

337.3 A személyes meggyőzéshez használt eszközök

A személyes meggyőzés közterületen, vagy közforgalom céljára megnyitott magánterületen rendszerint egy vagy több személy által, adott esetben kampánytevékenység céljára kialakított eszközt (pl. pult) igénybe véve történik, mely utóbbiak maguk is kampányeszközként (pl. plakátként) funkcionálnak. A jelöltet vagy a jelölő szervezetet bemutató kampányanyag (pl. szórólap, újság), illetve a jelöltre vagy a jelölő szervezetre utaló, kísértékű ajándéktárgy (pl. kulcstartó, toll) átadására is sor kerülhet a személyes meggyőzéssel egyidejűleg.

337.4 A személyes meggyőzés és ideje

Személyes meggyőzés bármikor folytatható, de a szavazás napján 0 órától 19 óráig tartó időszakban csak akkor, ha arra a szavazókörök 150 méteres körzetén kívül, illetve nem a szavazókörök 150 méteres körzetén belül tartózkodó választópolgárok akarátának befolyásolására irányuló módon kerül sor.⁴⁷

337.5 Személyes meggyőzés közterületen

A közterületek igénybevételét a helyi önkormányzatok közterület-használatot szabályozó rendeletei és a Gytv. korlátozzák. A jelöltek és a jelölő szervezetek számára személyes meggyőzés folytatása érdekében a közterület-használati engedély megszerzése vagy a gyülekezés bejelentése azonban csak kivételes esetben lehet szükséges.

A közterület-használat engedélyezése akkor merülhet fel, ha a személyes meggyőzéshez használt eszköz közterületet foglal. A közterület-használattal kapcsolatos kötelezettségek alól a jelölt vagy a jelölő szervezet akkor mentesül, ha a személyes meggyőzéshez olyan eszközt használ, amely legfeljebb 4 m² nagyságú területen elhelyezhető,⁴⁸ vagy a tevékenységet, mint gyűlést az illetékes rendőrhatalóságnál bejelentve a személyes meggyőzés választási gyűlésnek,⁴⁹ így eltérő kampánytevékenység-típusnak minősül.

Mivel a gyűlés több személy nyilvános összejövetele, amelynek keretében a résztvevők közügyben nyilvánítják ki véleményüket, nem minősül gyűlésnek a választópolgárok egyéni véleménynyilvánítása, ahogy a választópolgárok csoportosulása sem tekinthető gyűlésnek az együttes fellépés igénye hiányában.⁵⁰

Amennyiben a kampánytevékenység a létszám (egy fő kampányol), az időpont (a szavazás napja), vagy a bejelentés adminisztratív követelményei miatt nem jelenthető be gyűlésként, illetve a jelölt vagy a jelölő szervezet nem kívánja a közterületi kampánytevékenységet a gyülekezési jog védelme alá helyezni, a kisméretű, legfeljebb 4 m² közterületet igénybe vevő eszközzel folytatott személyes meggyőzés esetén a közterület-használatról szóló jogszabályok alkalmazására nem kerül sor.⁵¹ A Ve. 143/B. §-a ilyen módon védelt kampánytevékenységként nevesíti a választópolgárokkal való kapcsolatfelvételt, a közügyekről folytatott személyes beszélgetést, a szórólaposztást és az aláírásgyűjtést, vagyis a személyes meggyőzés részeinek minősülő, vagy azzal egyidejűleg megvalósítható tevékenységeket. A személyes meggyőzés során a jelölt vagy a jelölő szervezet számára végzett ajánlásgyűjtés zavartalanságát a Ve. 123. §-a is biztosítja.⁵²

337.6 Személyes meggyőzés közforgalom céljára megnyitott magánterületen

A személyes meggyőzés közforgalom céljára megnyitott magánterületen is lehetséges a tulajdonos hozzájárulása alapján.⁵³ Amennyiben a közforgalom céljára megnyitott magánterületen folytatott személyes

⁴⁷ Lásd a Ve. 143. § (1) bekezdés b) pontját, valamint a relatív területi kampánytilalom szabályainak értelmezéséről szóló 11/2014. NVB iránymutatást.

⁴⁸ Lásd a Ve. 143/B. § (1) bekezdését.

⁴⁹ Lásd a Gytv. a Ve. 145. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó 10. § (1) bekezdését.

⁵⁰ Lásd a Kúria K.I.39.441/2020/4. számú ítéletének [24] és [26] bekezdését.

⁵¹ Lásd a Ve. 143. § (1) bekezdés b) pontját, valamint a relatív területi kampánytilalom szabályainak értelmezéséről szóló 11/2014. NVB iránymutatást.

⁵² A Ve. 123. § (1) bekezdése alapján ajánlás a polgárok zaklatása nélkül, a (2) bekezdésben foglalt kivételekkel szabadon gyűjthető.

⁵³ Lásd a Ve. 123. § (2) bekezdés g) pontját.

meggyőzéssel egyidejűleg ajánlásgyűjtésre is sor kerül, a Ve. 123. § (2) bekezdés g) pontja értelmében gondoskodni kell a terület tulajdonosának előzetesen és írásban adott hozzájárulásáról.⁵⁴

3.3.7. Személyes meggyőzés magánterületen

Magánterületen személyes meggyőzés a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény magántulajdont védelemben részesítő rendelkezései figyelembevételével végezhető. A megszólításon alapuló személyes meggyőzés a magánterület tulajdonosa (birtokosa) által adott hozzájárulás útján érvényesülhet (pl. a jelölt vagy a jelölő szervezet nevében fellépő személy magántulajdonban lévő ingatlanra történő bejutását lehetővé tette).

34. KÖZVÉLEMÉNY-KUTATÁS

A közvélemény-kutatás önmagában nem tekinthető kampányeszköznek, de a közvélemény-kutatás eredményének nyilvánosságra hozása már alkalmas lehet a választópolgárok választási akaratának befolyásolására. A választással kapcsolatos közvélemény-kutatás szabadon végezhető, és annak eredménye korlátozás nélkül nyilvánosságra hozható.

A Ve. 150. §-a a közvélemény-kutatások szavazás napján történő végzésének és nyilvánosságra hozatalának szabályait az alábbiak szerint rögzíti:

A szavazás napján a közvélemény-kutatást végző személy:

- abba az épületbe, amelyben a szavazóhelyiség van, nem léphet be,
- a választópolgárokat semmilyen módon nem zaklathatja, és
- csak az épületből kilépőket kérdezheti meg.⁵⁵

35. TILTOTT KAMPÁNYTEVÉKENYSÉG

Az alábbiakban részletesen tárgyalunk öt tiltott kampánytevékenységet:

- mozgóurna igénylésére és a szavazóhelyiséghez történő szállításra való nyilvános felhívás, továbbá szavazóhelyiséghez történő autóbuszos szállítás,
- relatív területi kampánytilalom,
- szavazás napján választási gyűlés tartása,
- szavazás napján politikai reklám közzététele,
- az exit poll közvélemény-kutatás eredményének közzététele a szavazás napján a szavazás befejezéséig.

35.1. Mozgóurna igénylésére és a szavazóhelyiséghez történő szállításra való nyilvános felhívás, továbbá szavazóhelyiséghez történő autóbuszos szállítás

A Ve. 143/A. § (2) - (3) bekezdések szerint mozgóurna igénylésére és a szavazóhelyiséghez történő szállításra nyilvános felhívás nem tehető közzé, szavazóhelyiséghez történő autóbuszos személyszállítás nem végezhető.

A szavazóhelyiséghez történő szállításra való nyilvános felhívás közzétételenek minősül az olyan felhívás, nyilvános közlés vagy plakát, amely szavazóhelyiséghez történő szállítás megszervezésére hív fel, szavazóhelyiséghez történő szállítást elősegítő eszközt népszerűsít, vagy annak használatára hív fel. Szavazóhelyiséghez történő szállításra való felhívásnak minősül a szavazóhelyiséghez való szállítás megszervezése, illetve a szavazóhelyiséghez való szállítás szervezésére szolgáló számítógépes alkalmazás előállítása, közzététele.

⁵⁴ A Kúria Kvk.IV.37.240/2018/2. számú végzése az egyes választásokkal kapcsolatos törvények módosításáról szóló 2018. évi XXXVI. törvény által a Ve. 123. § (2) bekezdésébe iktatott g) pontra figyelemmel az ajánlásgyűjtés vonatkozásában már nem irányadó azon részében, hogy a választási kampány idején a közforgalom előtt megnyitott magánterületen folytatott kampánytevékenység esetén egyfelől a polgárok zaklatása, másrészt a tulajdonos érdekkörének érdemi sérelme szabná meg a korlátozhatóság szintjeit, mivel a Ve. hatályos rendelkezése szerint mindez ajánlásgyűjtés esetén nem érvényesül.

⁵⁵ Lásd: a szavazás befejezésének és lezárásának időpontjáról szóló 8/2014. NVB iránymutatás.

A szavazóhelyiséghez történő szállításra való felhívás tilalma vonatkozik a választási szervekre, így a választási irodákra is, de az állami és önkormányzati szervekre is. A hivatkozott tilalomba ütközik továbbá, ha a HVI a választópolgárokat a szavazóhelyiséghez való eljutásuk érdekében autóbusszal szállítja.⁵⁶

3.5.2 Relatív területi kampánytilalom

A Ve. 143. §-a szerint választási kampánytevékenység a szavazás napján nem folytatható:

1. a szavazóhelyiségben, valamint a szavazóhelyiséget magában foglaló épületben,
2. a szavazóhelyiséget magába foglaló épületnek a szavazóhelyiség megközelítését szolgáló bejáratától számított 150 méteres távolságon belül, közterületen,
3. a 2. pontban meghatározott területen kívül az e területen belül tartózkodó választópolgár választói akaratának befolyásolására alkalmas módon (pl. hangszórón keresztül).

A Ve. 143. §-a szerinti relatív területi kampánytilalom az aktív kampánytevékenység folytatására vonatkozik, ezért a közterületen a szavazás napját megelőző napokon jogszerűen elhelyezett plakátokat nem kell **leszedni**.^{57,58}

A pártatlanság követelményének érvényesítése megköveteli, hogy a választási szervek tagjai – így különösen a választópolgárokkal mindenképpen személyes kapcsolatba kerülő szavazatszámoló bizottsági tagok – a relatív területi kampánytilalom időbeli és területi szabályaira is figyelemmel, a szavazás napján jelöltet, jelölő szervezetet népszerűsítő, ahhoz köthető szimbólumokat **ne használjanak, ilyeneket ne osztogassanak, ruházatukon ne viseljenek**.

Sérti továbbá az említett követelményt, ha a választási szervek tagjai a jelölt, jelölő szervezet szimbólumát a választási szervek hivatalos helyiségeiben, így különösen a szavazóhelyiségekben használják, illetve ott a jelölő szervezethez köthető ruházatot (pl.: egyenruhát) viselnek.⁵⁹

A Ve. 143. §-ában foglalt korlátozás általános szabály, mely nem szűkíthető egy adott választással kapcsolatos kampánytevékenység tilalmára, közös eljárásban tartott választások esetén a tilalom általános érvényű.

A Ve. relatív területi kampánytilalomra vonatkozó szabályából és a Ve. más rendelkezéseiből egyértelműen következik, hogy a szavazás napján kampánytevékenységet nem csak közterületen, a szavazóhelyiséget magába foglaló épületnek a szavazóhelyiség megközelítését szolgáló bejáratától számított 150 méteres távolságon belül, hanem a szavazóhelyiség elhelyezésére szolgáló épületben és a szavazóhelyiségben sem lehet folytatni.⁶⁰

3.5.3 Szavazás napján választási gyűlés tartása

Választási gyűlést kampányidőszakban lehet tartani, ugyanakkor a szavazás napján választási gyűlés nem tartható. Az irányadó joggyakorlat szerint már a szavazás napjára tervezett választási gyűlés szervezése, meghirdetése is sérti a kampánytilalmat. A gyűlés tematikájára vonatkozó információk alapján lehet értékelni, hogy a tervezett gyűlés választási gyűlésnek minősül-e⁶¹

⁵⁶ Lásd: a szavazás napján történő autóbusszos személyszállítás egyes kérdéseiről szóló 3/2014. NVB iránymutatás.

⁵⁷ A Ve. 143. §-ában foglalt relatív területi kampánytilalom sérelmét valósítja meg, ha valamely jelölt vagy jelölő szervezet népszerűsítése érdekében bárki olyan tevékenységet folytat, amely miatt a szavazóhelyiséget magába foglaló épületnek a szavazóhelyiség megközelítését szolgáló bejáratától számított 150 méteren belül, illetve magában a szavazóhelyiségben a választói akarat befolyásolására alkalmas tartalom hallható vagy látható. A jogsértés ténye akkor is megvalósul, ha a berendezés vagy jármű, amelyből a választói akarat befolyásolására alkalmas tartalmat sugározzák vagy vetítik, a szavazóhelyiséget magába foglaló épület bejáratától számított 150 méteren kívül helyezkedik el.

⁵⁸ Nem jelenti önmagában a relatív területi kampánytilalom sérelmét, ha az a jármű, melyre a kampányidőszakban jelölt vagy jelölő szervezet népszerűsítésére szolgál, a Ve. 144. § (1) bekezdése szerinti plakátot helyeztek el, a szavazás napján kereszttúlhalad a Ve. 143. § (1) bekezdés b) pontja szerinti közterületen. A Ve. 143. § (1) bekezdésének sérelmét jelenti azonban, ha az e pontban nevesített jármű várakozik (több mint 5 percig megáll) a szavazóhelyiséget magába foglaló épületnek a szavazóhelyiség megközelítését szolgáló bejáratától számított 150 méteren belül, vagy az áthaladása folyamatos vagy rendszeres. Ez utóbbi értelmezés nem vonatkozik a menetrend szerinti szállítást végző járművekre, különös tekintettel a kötött pályás eszközökre.

⁵⁹ A választási szervek hivatalos helyiségeiben – így különösen a szavazóhelyiségekben –, azonban nem tilos azoknak a jelképeknek, zászlóknak a kitűzése, használata, amelyeket a Magyarország címerének és zászlajának használatáról, valamint állami kitüntetéseiről szóló 2011. évi CCII. törvény alapján az állami és a helyi önkormányzati szervek középületeire állandó jelleggel ki kell tűzni, illetőleg fel kell vonni.

⁶⁰ Lásd: Kúria Kvk.VII.39.428/2022/3. számú végzés.

⁶¹ Lásd: Kúria Kvk.III.37.931/2016/2. számú végzés.

3.5.4. Szavazás napján politikai reklám közzététele

A szavazás napján politikai reklámot nem lehet közzétenni a televízióban és a rádióban.

3.5.5. Az EXIT POLL Közvélemény-kutatás eredményének közzététele a szavazás napján a szavazás befejezéséig

Az exit poll olyan közvélemény-kutatás, melyet közvetlenül a szavazófülkéből való kilépés után készítenek el.

A Ve. csak az exit poll közvélemény-kutatásra tartalmaz korlátozást: az exit poll közvélemény-kutatás eredménye a szavazás befejezését követően, tehát a szavazás napján 19 óra után hozható nyilvánosságra.⁶²

3.6. ADATSZOLGÁLTATÁS A NÉVJEGYZÉKBŐL

Az egyéni jelölteknek, illetve a listát állító jelölő szervezeteknek lehetőségük van arra, hogy a szavazóköri névjegyzékben szereplő választópolgárok nevének, lakcímének, nemének és életkorának átadását kérjék a választási szervektől.

Az adatszolgáltatás teljesítésének feltétele, hogy az egyéni jelölt, illetve a listát állító jelölő szervezet igazolja az adatszolgáltatási díjnak az NVI számlájára történt befizetését. Az adatszolgáltatás díja az adatszolgáltatásban szereplő választópolgáronként három forint.

A díjat az NVI a Magyar Államkincstárnál vezetett 10032000-00333616-00000000 számú számlájára kell befizetni. Az átutalás közlemény rovatában az egyéni jelölt személyi azonosítóját ennek hiányában az érvényes személyazonosító igazolvány/útlevel/vezetői engedély számát, jelölő szervezet esetében a bírósági nyilvántartási számát meg kell jelölni.

A megállapított, s ezáltal megfizetendő díjról a jelöltet/jelölő szervezetet az illetékes választási iroda, jelölő szervezet esetében az NVI haladéktalanul tájékoztatja.

A szavazóköri névjegyzékben szereplő választópolgárok nevét, lakcímét, életkorát és nemét a jogerősen nyilvántartásba vett egyéni választókerületi jelölt kérésére – az érintett választókerületre kiterjedően – az illetékes választási iroda, a listát állító jelölő szervezet kérésére – a jelölő szervezet által megjelölt választókerületekre kiterjedően – az NVI az adatszolgáltatási díj megfizetését követően haladéktalanul átadja. Az illetékes választási irodának az számít, amelyik a jelölt nyilvántartásba vételére jogosult választási bizottság mellett működik.

A Ve. értelmében az adatszolgáltatás adatait kizárólag közvetlen politikai kampány céljára lehet felhasználni. Egyéb célú felhasználásuk, másolásuk, harmadik személynek történő átadásuk tilos. A közös eljárásra tekintettel viszont bármely választáshoz kapcsolódóan megigényelt névjegyzék a többi választási eljárásban is használható.

Az adatszolgáltatás adatait a nyilvántartásba vett egyéni jelölt és listát állító jelölő szervezet legkésőbb a szavazás napján 16 óráig köteles megsemmisíteni, és az erről készült jegyzőkönyvet a szavazást követő 3. nap 16 óráig köteles átadni az adatszolgáltatást teljesítő választási irodának.

Az NVI az adatigénylés és a megsemmisítési kötelezettség teljesítésének megkönnyítése érdekében nem kötelezően használandó nyomtatványokat készített, amelyek megtalálhatók a <https://www.valasztas.hu/helyi-onkormanyzati-valasztasok1> internetes elérhetőségen.⁶³

⁶² Lásd: a szavazás befejezésének és lezárásának időpontjáról szóló 8/2014. NVB iránymutatás (<https://www.valasztas.hu/8/2014.-sz.-iranymutatas>).

⁶³ A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság a választásokkal kapcsolatos adatkezelésről szóló több ajánlást tett közzé weboldalán (<https://www.naih.hu/adatvedelmi-ajanlasok>).

A nemzetiségi önkormányzati választáson is lehetőség van a névjegyzéki adatok kiadására, méghozzá három konkrét időpontban:

- az ajánlóívek kiadásakor,
- a szavazást megelőző 38. napon és
- a szavazást megelőző 13. napon.

Az első alkalommal valamennyi nemzetiségi választópolgár adata kiadásra kerül, tekintettel arra, hogy az adatszolgáltatás célja az ajánlásgyűjtés, mely csak akkor lehet eredményes, ha az ajánlásgyűjtő előtt teljes körben ismert azon személyek köre, akit támogatásért megkereshet. A második és harmadik adatszolgáltatás célja, hogy ahhoz biztosítson adatokat, hogy a választópolgárok részére kampány anyagokat lehessen eljuttatni. Ebben az esetben természetesen az adatszolgáltatás azon nemzetiségi választópolgárok adatai nélkül kerül teljesítésre, akik adataik ilyen irányú kiadásának tilalmával éltek.

Eltérés az általános önkormányzati választáshoz képest, hogy az adatszolgáltatás mindhárom alkalommal ingyenes.

4 JOGORVOSLATOK

4.1 JOGORVOSLATOK ÁLTALÁBAN

4.1.1 Jogorvoslatok fajtái

A jogorvoslatok három formája a kifogás, a fellebbezés és a bírósági felülvizsgálat iránti kérelem. Ezen felül rendkívüli jogorvoslati lehetőség, hogy az Alaptörvényben foglalt jogok megsértése esetén alkotmányjogi panaszt lehet benyújtani.

Kifogást a választásra irányadó jogszabály, illetve a választás és a választási eljárás alapelveinek megsértésére hivatkozással a központi névjegyzékben szereplő választópolgár, jelölt, jelölő szervezet, továbbá az ügyben érintett természetes és jogi személy, jogi személyiség nélküli szervezet nyújthat be.

Fellebbezést a választási bizottság elsőfokú határozata ellen az **ügyben érintett** természetes és jogi személy, jogi személyiség nélküli szervezet nyújthat be.

Bírósági felülvizsgálati kérelmet a választási bizottság másodfokú határozata, továbbá az NVB határozata ellen az **ügyben érintett** természetes és jogi személy, jogi személyiség nélküli szervezet nyújthat be.

4.1.2 Jogorvoslati határidők

A határidőket naptári napokban kell számítani. A Ve.-ben meghatározott határidő minden esetben jogvesztő, késedelem kimentésére, illetve igazolás előterjesztésére nincs mód. A határidő annak utolsó napján 16 órakor jár le, a választási bizottság rendelkezésére nyitva álló határidő 24 órakor jár le.

A jogorvoslati kérelmek benyújtására, valamint azok elbírálására – a speciális jogorvoslati eljárásokat és néhány speciális esetet kivéve – **3 napos határidő** áll az érintettek rendelkezésére a jogsértés elkövetésétől, illetve a megtámadott választási bizottság határozatának meghozatalától.

4.2 A KIFOGÁS

A kifogás benyújtására okot adó körülményeket csak példálózó jelleggel lehet felsorolni. A jelöltek és a jelölő szervezetek szempontjából a leglényegesebb kérdés egyfelől, hogy kampánytevékenységük védelmében éljenek a jogorvoslati lehetőségekkel, így például akkor, ha plakátjuk megrongálódott, de előfordulhat, hogy az arra jogosultak külső okokból kampánytevékenységük gyakorlását meg sem kezdhetik, leginkább akkor, ha az általuk megjelentetni kívánt politikai hirdetés, vagy politikai reklám nem kerül közzétételre. Kifogás benyújtására adhat okot az is, ha más jelölt vagy a jelölő szervezet kampánytevékenysége sért jogszabályt, például a kampányeszköz alkalmazásának helye vagy ideje miatt. Bizonyos esetekben indokolhatja a jogorvoslati kérelem benyújtását a kampánytevékenység tartalma is, például, ha valamely, a plakáton található felirat megtéveszti a választópolgárokat azzal kapcsolatban, hogy a jelölt jelölő szervezet nevében, vagy független jelöltként indul. Lehetőség nyílik kifogás benyújtására akkor is, ha a kampánytevékenység során megfogalmazottak az emberi méltóságot súlyosan megsértik.

4.2.1 A kifogás benyújtása

Kifogást úgy kell benyújtani, hogy az legkésőbb a sérelmezett jogszabálysértés elkövetésétől számított harmadik napon megérkezzen az illetékes választási bizottsághoz. Folyamatosan fennálló tevékenység esetén a tevékenység fennállásának teljes ideje alatt be lehet nyújtani kifogást, de legkésőbb a sérelmezett tevékenység megszűnésétől számított 3. nap 16 óráig.

A Ve. értelmében kifogást benyújtani írásban lehet, ez történhet személyesen, kézbesítési meghatalmazott útján, levélben, e-mailben vagy más elektronikus úton.

A kifogás személyes benyújtása során a választási iroda:

- a kifogás átadás-átvételéről elismervényt ad át a benyújtó számára,
- az átvétel időpontját dátum, óra és perc feltüntetésével rögzíti az átadás-átvételi elismervényen,
- ellenőrzi a benyújtó személyazonosságát.

A választási irodák elektronikus elérhetősége megtalálható az irodák honlapján és a valasztas.hu weboldalon, az alábbi linken:

<https://www.valasztas.hu/elrhetosegek>

A kifogás kötelező elemei tekintetében, melyek a Kúria Kvk.I.37.951/2016/3. számú végzése szerint az eljárás során nem pótolhatók, az alábbiakat lehet összefoglalni.

A kifogásnak tartalmaznia kell:

- a jogszabálysértés megjelölését,
- a jogszabálysértés bizonyítékait,
- a kifogás benyújtójának nevét, lakcímét (székhelyét),
- a kifogás benyújtójának személyi azonosítóját, illetve ha a külföldön élő, magyarországi lakcímmel nem rendelkező választópolgár nem rendelkezik személyi azonosítóval, a személyazonosságát igazoló hatósági igazolványának típusát és számát, vagy jelölő szervezet vagy más szervezet esetében a bírósági nyilvántartásba-vételi számát.

A kifogás tartalmazhatja benyújtójának elektronikus levélcímét, illetve postai értesítési címét (rövid úton történő elérhetőségek), de nem utasítható el érdemi vizsgálat nélkül a kifogás, ha a benyújtó nem adta meg a rövid úton történő elérhetőségét.

Kifogás előterjesztésében az alábbi linken található nyomtatvány-minta nyújt segítséget:

<https://www.valasztas.hu/jogorvoslat>

422. Ítélt dolog

Ha a választási bizottság által érdemben **elbírált ügyben újabb kifogást** nyújtanak be, és az nem tartalmaz a választási bizottság által még nem értékelt bizonyítékot, a választási bizottság elnöke megküldi a kifogás benyújtója részére a választási bizottság határozatának – személyes adatokat nem tartalmazó – másolatát, és erről a következő ülésen tájékoztatja a választási bizottságot. A választási bizottság az elnök tájékoztatását jegyzőkönyvbe foglalt döntéssel tudomásul veszi vagy – ha a határozat megküldésének feltételei nem állnak fenn – az ügy érdemében határozatot hoz.

423. A kifogás elbírálása

A HVB döntési hatáskörébe az alábbi ügyek tartoznak:

- dönt az SZSZB tevékenysége, döntése elleni kifogásról, valamint a szavazóhelyiségben elkövetett egyéb cselekménnyel kapcsolatos kifogásról,
- dönt minden olyan kifogásról, amely kizárólag az egyéni listás, az egyéni választókerületi, a kompenzációs listás, a települési nemzetiségi vagy a polgármester-választáshoz kapcsolódik,
- dönt az Európai Parlament tagjainak választásához kapcsolódó, kizárólag a HVB illetékességi területét érintő kifogásról.

Az FVB és a TVB döntési hatáskörébe az alábbi ügyek tartoznak:

- dönt minden olyan kifogásról, amely kifejezetten a vármegyei vagy fővárosi önkormányzati választáshoz, a főpolgármester-választáshoz vagy a területi nemzetiségi választáshoz kapcsolódik,
- dönt minden olyan kifogásról, amely nem tartozik a HVB fent felsorolt hatáskörébe, és kizárólag a TVB illetékességi területét érinti,
- dönt a HVB döntése elleni fellebbezésről, valamint a HVI vezetőjének az SZSZB tag megbízásának visszautasításáról született határozata elleni kifogás tárgyában hozott döntése elleni fellebbezésről.

Az NVB

- dönt minden olyan kifogásról, amely nem tartozik a HVB és a TVB hatáskörébe, illetve az elkövetés helye nem határozható meg,
- dönt a TVB döntése elleni fellebbezésről.

A választási bizottság legkésőbb a kifogás beérkezésétől számított 3 napon belül dönt. Áttétel esetén a kifogás határidőben történt benyújtásának vizsgálatakor azt az időpontot kell figyelembe venni, amikor a kifogás az első választási bizottsághoz beérkezett, míg a döntésre rendelkezésre nyitva álló határidőt az áttétel megérkezéséhez kell viszonyítani.

A kifogás a választási bizottság határozatának meghozataláig visszavonható, ilyen esetben azonban a bizottság hivatalból is lefolytathatja az eljárást.

423.1 Érdemi vizsgálat nélküli elutasítás

A kifogást érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani, ha:

- azt nem jogosult nyújtotta be,
- elkésett,
- nem tartalmazza a jogszabálysértés megjelölését,
- nem tartalmazza a jogszabálysértés bizonyítékait,
- nem tartalmazza a kifogás benyújtójának nevét, lakcímét (székhelyét),
- nem tartalmazza a kifogás benyújtójának személyi azonosítóját, illetve ha a külföldön élő, magyarországi lakcímmel nem rendelkező választópolgár nem rendelkezik személyi azonosítóval, a személyazonosságát igazoló hatósági igazolványának típusát és számát, vagy jelölő szervezet vagy más szervezet esetében a bíróság nyilvántartásba-vételi számát,
- annak elbírálása nem tartozik egyik választási bizottság hatáskörébe sem.

A kifogás kapcsán a bizottság első feladata, hogy megvizsgálja, hogy megfelel-e a jogorvoslati kérelem a Ve-ben előírt formai követelményeknek. Mivel az alaki kellékeiben hiányos jogorvoslat nem lehet alkalmas semmilyen eljárás, vagy választási eredmény vitatására, ezért a kifogás érdemi vizsgálat nélküli elutasítása nem lehetőség a bizottság részére, hanem az kötelezően meghozandó döntés.

423.2 Érdemi döntés a kifogásról

Ha a választási bizottság a kifogásnak helyt ad

- megállapítja a jogszabálysértés tényét,
- a jogsértőt eltiltja a további jogszabálysértéstől,
- a választási eljárást vagy annak a jogorvoslattal érintett részét megsemmisíti és megismételteti,
- bírságot szabhat ki
 - a választási kampány szabályainak megsértése,
 - valamint a névjegyzékből szolgáltatott adatok megsemmisítési szabályainak megszegése esetén.

A bírság kiszabásáról, és annak mértékéről a bizottság mérlegelési jogkörében dönthet, figyelembe véve az eset valamennyi körülményét, így különösen a jogsértéssel érintettek körének nagyságát, a jogsértés súlyát és területi kiterjedtségét, a jogsértés ismétlődő jellegét, nyilvánvaló szándékosságát.

A bírság legmagasabb összege természetes személy esetén a kötelező legkisebb munkabér havi összegének ötszöröse, egyébként a kötelező legkisebb munkabér havi összegének tizenötszöröse.

Ha a kötelezett a bírság összegét a határozat jogerőre emelkedésétől számított 15 napon belül nem fizette be, akkor a tartozás adók módjára behajtható, melyet az NVI megkeresésére az állami adóhatóság szed be.

A jogerősen kiszabott bírság méltányosságból történő elengedésére, mérséklésére, halasztott, vagy részletfizetésre nincs lehetőség.

Amennyiben a bizottság a kifogásnak nem ad helyt, azt elutasítja.

4.3. A FELLEBBEZÉS

A választási bizottság elsőfokú döntése⁶⁴ ellen fellebbezést lehet benyújtani. Nem lehet fellebbezni a jegyzőkönyvbe foglalt döntés, a másodfokú döntés, valamint az NVB – akár első-, akár másodfokon hozott – határozata ellen.

Fellebbezést lehet benyújtani

- jogszabálysértésre hivatkozással,
- valamint a bizottság mérlegelési jogkörében hozott határozata ellen.

A fellebbezést a döntést hozó választási bizottságnál kell előterjeszteni. A fellebbezést vagy a TVB vagy az NVB bírálja el. (lásd: 4.2.3. pont)

A fellebbezést úgy kell előterjeszteni, hogy a **megtámadott határozat meghozatalától számított 3 napon belül megérkezzen.**

A fellebbezést írásban lehet benyújtani, ez történhet személyesen, kézbesítési meghatalmazott útján, levélben, e-mailben vagy más elektronikus úton.

A fellebbezésnek tartalmaznia kell:

- az érintettségre való hivatkozást,
- a kérelem jogi alapját, azaz vagy a jogszabálysértés megjelölését, vagy a mérlegelésre hivatkozást,
- a kérelem benyújtójának nevét, lakcímét (székhelyét),
- a kérelem benyújtójának személyi azonosítóját, illetve ha a külföldön élő, magyarországi lakcímmel nem rendelkező választópolgár nem rendelkezik személyi azonosítóval, a személyazonosságát igazoló hatósági igazolványának típusát és számát, vagy jelölő szervezet vagy más szervezet esetében a bírósági nyilvántartásba-vételi számát.

A fellebbezés benyújtója választása szerint **megadhatja** elektronikus levélcímét, illetve postai értesítési címét.

Nem nyújthat be fellebbezést a megtámadott határozatot hozó bizottság elnöke és annak tagja.

A fellebbezésben már új tények és bizonyítékok is felhozhatók.⁶⁵

A fellebbezést a választási iroda haladéktalanul felterjeszti az elbírálásra jogosult bizottsághoz.

4.4. SPECIÁLIS JOGORVOSLATOK

4.4.1. Szavazókörök kialakításával és felülvizsgálatával kapcsolatos jogorvoslatok

A HVI vezetője a választás kitűzésétől a szavazás napjáig tartó időszak kivételével bármikor dönthet a szavazókörök kialakításáról vagy felülvizsgálatáról, és az erről szóló határozata ellen a határozat közzétételének időtartama alatt⁶⁶ lehet fellebbezést benyújtani a HVI vezetőjéhez.

A fellebbezést a TVI vezetője bírálja el, a beérkezést követő 3 napon belül. A TVI vezetője a szavazóköri beosztást módosítja, vagy a fellebbezést elutasítja. A TVI vezetőjének döntése ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

⁶⁴ Az elsőfokú döntés lehet:

- kifogás (jogorvoslati kérelem) alapján hozott döntés, vagy
- egyedi hatáskör (pl. jelölt nyilvántartásba vétele, ajánlóív le nem adása miatti bírság kiszabása) alapján hozott döntés.

⁶⁵ Új bizonyíték és új tény feltételezi, hogy a kifogás tartalmazott már ilyet, csak a bizottság azokat részben vagy egészben elégtlennek találta.

⁶⁶ A közzétételt követő 15 napon belül.

442. Névjegyzékkel kapcsolatos jogorvoslat

Az NVI:

- központi névjegyzékkel kapcsolatos döntése ellen legkésőbb annak meghozatalát követő 15. napon lehet fellebbezést benyújtani,
- szavazóköri névjegyzékkel kapcsolatos döntése ellen legkésőbb az arról szóló értesítés kézhezvételét, illetve elektronikus értesítési címre megküldés esetén az értesítés megküldését követő 3 napon belül lehet fellebbezést benyújtani, de legkésőbb a szavazást megelőző 2. napon, várhatóan június 7-én 14 óráig.

A fellebbezést az NVI vezetőjéhez kell benyújtani, aki:

- a benyújtást követő 15 napon belül, de
- a választás kitűzését követően meghozott döntés esetén legkésőbb a beérkezését követő napon dönt.

Ha az NVI vezetője a fellebbezésnek helyt ad, a névjegyzéket módosítja. Ha fellebbezést elutasítja, legkésőbb a fellebbezés elbírálására rendelkezésre álló határidő utolsó napján felterjeszti a Fővárosi Törvényszékhez.

A bíróság a fellebbezésről:

- a beérkezését követő 15 napon belül,
- a választás kitűzését követően meghozott döntés esetén a beérkezést követő 3 napon belül,
- de legkésőbb a szavazás napját megelőző napon dönt.

A bírósági eljárás során ügyvédi képviselő nem kötelező. Ha a bíróság a fellebbezést alaposnak tartja, a névjegyzéket a döntésnek megfelelően módosítani kell, ellenkező esetben a fellebbezést elutasítja.

Az NVI vezetőjének döntését az érintettel, valamint a fellebbezés benyújtójával, a bíróság határozatát a megtámadott határozatot hozó választási iroda vezetőjével is közölni kell.

443. Jelöltek sorrendje elleni jogorvoslat

A jelöltek/listák sorrendjét megállapító döntés ellen nincs helye önálló jogorvoslatnak, a sorsolás törvényessége elleni jogorvoslat a szavazólap adattartalmának jóváhagyása elleni bírósági felülvizsgálati kérelembe foglalható.

444. Szavazólap adattartalmának jóváhagyása elleni jogorvoslat

A szavazólap adattartalmát megállapító döntés ellen fellebbezést nem lehet benyújtani, csak bírósági felülvizsgálati kérelmet. A felülvizsgálati kérelmet a döntést hozó választási bizottságnál kell benyújtani úgy, hogy az legkésőbb a határozat meghozatalát követő napon megérkezzen. A bírósági felülvizsgálati kérelmet a Kúria bírálja el legkésőbb a kérelem felterjesztését követő napon.

445. Választás eredménye elleni jogorvoslat

Az SZSZB szavazóköri eredményt megállapító döntése ellen önálló fellebbezésnek nincs helye, csak a HVB, a TVB, illetve az NVB eredményt megállapító döntése elleni fellebbezéssel együtt.

A választási bizottság eredményt megállapító döntése ellen:

- az SZSZB szavazóköri eredményt megállapító döntésének törvénysértő voltára,
- a szavazóköri eredmények összesítésére és a választási eredmény megállapítására vonatkozó szabályok megsértésére

hivatkozással lehet fellebbezést benyújtani.

44.6. Jogorvoslat a választási szerv hallgatása miatt

Ha választási szerv (bizottság, iroda) eljárási kötelességének határidőben nem tesz eleget, a felettes választási szerv az erre irányuló kifogás megérkezésétől vagy hivatalos tudomásszerzéstől számított 3 napon belül megállapítja a jogszabálysértést, és

- a mulasztó választási szervet az eljárás soron kívüli lefolytatására utasítja, vagy
- meghozza az elmulasztott döntést.

44.7. A média kampányban való részvételével kapcsolatos jogorvoslat

A média kampányban való részvételével kapcsolatos jogorvoslatok rendszere is az általános jogorvoslati szabályokon alapul, de azoktól részben eltérő szabályokat tartalmaz.

Speciális vizsgálati szempont, hogy a kifogásolt műsorszám utánközlésnek minősül-e, **ugyanis ilyenkor az eredeti médiatartalom közzétételétől kell a benyújtásra rendelkezésre álló 3 napos határidőt számítani.**

További, az elkésettség körében előírt követelmény, ha az észleléshez köti a beadványozó a jogorvoslatot, akkor be kell szerezni a tartalomszolgáltató nyilatkozatát a médiatartalom közzétételének időpontjára vonatkozóan. Ha a szolgáltató a médiatartalom közzétételének időpontját nem tudja hitelt érdemlően bizonyítani, akkor elkésettség címén nem lehet elutasítani a kifogást, tehát vélelmezni kell a határidőben történő benyújtást.

A média kampányban való részvételével kapcsolatos jogorvoslat elbírálásának fórumát, azaz a kifogást elbíráló választási bizottságot arra tekintettel határozza meg a törvény, hogy egyrészt mely médiaszolgáltatást, sajtóterméket érinti a jogorvoslat, másrészt mely választás során nyújtották azt be.

Az országos, lineáris médiaszolgáltatás és az országosan terjesztett sajtótermékek, illetve a filmszínházak választási kampányban való részvételével kapcsolatos kifogást az NVB bírálja el.

Körzeti és helyi, illetve lekérhető médiaszolgáltatással vagy nem országosan terjesztett sajtótermékkel kapcsolatos kifogást a médiatartalom-szolgáltató székhelye vagy lakóhelye szerint illetékes TVB bírálja el.

A kifogásban a kérelmező megjelöli, vagy lehetőség szerint csatolja a törvénysértés bizonyítékául szolgáló műsorszámot. A csatolás elmaradása nem eredményezi a kifogás elutasítását, hiszen a megjelölt műsorszámot **az TVB/NVB – amennyiben szükséges és a kérelmező nem csatolta – hivatalból szerzi be.**

A törvény értelmében, ha az eljáró bizottság a kifogásnak helyt ad, egyrészt a Ve. 218. § (2) bekezdése a), b) és c) pontjaiban foglalt jogkövetkezményeket alkalmazza, azaz:

- megállapítja a jogszabálysértés tényét,
- a jogsértőt eltiltja a további jogszabálysértéstől,
- a választási eljárást vagy annak a jogorvoslattal érintett részét megsemmisítheti és megismételtheti.

Másrészt – a fenti jogkövetkezmények alkalmazásán túl – a bizottság kötelezi a médiatartalom-szolgáltatót, hogy határozata rendelkező részét:

- napilap és internetes sajtótermék, valamint lekérhető médiaszolgáltatás esetében a határozat közlésétől számított három napon belül, a jogsértő közléshez hasonló módon,
- más időszaki lap esetében a legközelebbi számban, a jogsértő közléshez hasonló módon,
- lineáris médiaszolgáltatás esetében a határozat közlésétől számított három napon belül, a jogsértő közléssel azonos napszakban és ahhoz hasonló módon

tegye közzé.

Mindezek mellett a bizottság bírságot is kiszabhat.

44.8. A választási iroda tevékenységével kapcsolatos jogorvoslat

A választási irodák tevékenységével kapcsolatban is lehet kifogást benyújtani, ennek elbírálása az iroda melletti bizottság⁶⁷ hatáskörébe tartozik.

Ebbe a körbe tartozhat például a HVI/TVI vezetőjének azon határozata elleni kifogás, melyben a képviselő-testület/közgyűlés megválasztandó tagjainak száma kerül meghatározásra.

45. BÍRSÁG KISZABÁSA

45.1. Bíróság kiszabása az ajánlóívek visszaadási kötelezettségének megszegése miatt

A független jelölt, illetőleg a jelölő szervezet(ek) valamennyi átvett ajánlóívet kötelesek leadni annak a választási irodának, ahonnan az íveket felvették. Az ívek leadásának határidejét a **2.3.4. pont tartalmazza**⁶⁸

A fenti kötelezettség elmulasztása esetén a választási bizottság hivatalból eljárva, mérlegelés nélkül, objektív szankcióként bírságot szab ki. A bírság összege minden késedelmesen vagy le nem adott ajánlóív után 1 000 Ft. A szavazást megelőző 36. napon, várhatóan május 4-én 16 óráig leadott ki nem töltött ajánlóívek után nem kerül bírság kiszabásra.

45.2. Bíróság kiszabása a kampányszabályok megsértése, valamint a névjegyzéki adatszolgáltatás adatainak megsemmisítésével kapcsolatos kötelezettség elmulasztása miatt

A bírság kiszabásáról, és annak mértékéről az illetékes választási bizottság mérlegelési jogkörében dönthet, figyelembe véve az eset valamennyi körülményét, így különösen:

- a jogsértéssel érintettek körének nagyságát,
- a jogsértés súlyát,
- a jogsértés ismétlődő jellegét,
- ha a jogsértés nyilvánvalóan szándékos volt.

A bírság legmagasabb összege természetes személy esetén a kötelező legkisebb munkabér havi összegének ötszöröse, egyébként a kötelező legkisebb munkabér havi összegének tizenötszöröse.⁶⁹

45.3. Bíróság kiszabása a médiakampány szabályainak megsértése miatt

A médiakampány szabályainak megsértése miatti bírság kiszabásakor a következők szerint kell eljárni:

- Az eset összes körülményét figyelembe kell venni annak eldöntésénél, hogy indokolt-e bírság kiszabása.
- A bírság mértékének megállapításánál ugyancsak figyelembe kell venni az eset összes körülményét, így különösen a jogsértéssel érintett médiaszolgáltató fajtáját, vételkörzetét, a jogsértéssel érintett sajtótermék jellemzőit, a jogsértés súlyát és a jogsértés ismétlődő jellegét.
- A bírság összegének megállapításakor figyelembe kell venni azt is, ha a jogsértés nyilvánvalóan szándékos volt.

A bírság legmagasabb összege a kötelező legkisebb munkabér havi összegének ötvenszerese.

⁶⁷ HVI → HVB, TVI → TVB, NVI → NVB

⁶⁸ Az EP választáson legkésőbb a szavazást megelőző 37. napon, várhatóan május 3-án 16 óráig kell leadni az ajánlóíveket.

⁶⁹ A kötelező legkisebb munkabér havi összegét kormányrendelet állapítja meg, melynek összege 2024. évben 266 800 Ft.

5. ELÉRHETŐSÉGEK

A választásokkal kapcsolatos részletes információkat az NVI által üzemeltetett <https://www.valasztas.hu/home> internetes oldalon talál.

Amennyiben kérdése merül föl a választással kapcsolatban célszerű az illetékes választási irodát megkeresni.

Ezek elérhetőségét az alábbi linkről letölthető adatbázisban keresheti meg:

<https://www.valasztas.hu/erhetosegek>